

OUTDOOR EDUCATION 4 ALL

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ
ΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Εργαστήρια

Co-Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.
Project Number: 2023-1-IT02-KA220-SCH-000165552

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος του Πακέτου Εργασίας 4 (WP4) του έργου OUTDOOR4MI αποτελεί η ανάπτυξη της «Εργαλειοθήκης OUTDOOR4MI για εκπαιδευτικούς Πρώτης Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΠΑΕ)» η οποία αποτελεί ένα πρακτικό πόρο για την εφαρμογή εργαστηρίων Υπαίθριας Εκπαίδευσης (ΥΕ) χωρίς αποκλεισμούς, τόσο εντός όσο και εκτός της σχολικής αίθουσας. Αυτή η εργαλειοθήκη έχει σχεδιαστεί ειδικά για τους εκπαιδευτικούς της ΠΑΕ οι οποίοι εργάζονται με παιδιά ηλικίας 3 έως 5 ετών, με έμφαση στην ένταξη παιδιών με κινητικές δυσκολίες (ΚΔ). Το Πακέτο Εργασίας 4 διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην ενίσχυση των μεθόδων και στρατηγικών επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ΠΑΕ, διασφαλίζοντας ότι η παιδαγωγική τους προσέγγιση όχι μόνο αγκαλιάζει την εκπαίδευση σε υπαίθριους χώρους, αλλά και προωθεί τη συμμετοχικότητα σύμφωνα με την αρχή “Leave No One Behind” (LNOB) των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης 2030 (2030 Sustainable Development Goals, SDGs). Η εργαλειοθήκη περιλαμβάνει βήμα προς βήμα οδηγίες για την εφαρμογή διάφορων δραστηριοτήτων, όπως η εμπύθιση στη φύση, η ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων, ο υπαίθριος χώρος διήγησης, και το εργαστήριο ξύλου, τα οποία ενθαρρύνουν τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και τον πειραματισμό στο φυσικό περιβάλλον.

Η ανάπτυξη της εργαλειοθήκης ευθυγραμμίζεται στενά με τους γενικούς στόχους του έργου OUTDOOR4MI, το οποίο στοχεύει στην αύξηση της υλοποίησης δραστηριοτήτων ΥΕ, στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών στρατηγικών χωρίς αποκλεισμούς και στην ενίσχυση των επαγγελματικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών ΠΑΕ. Με τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πόρου που προωθεί την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και την ένταξη, το Πακέτο Εργασίας 4 υποστηρίζει άμεσα τους ευρύτερους στόχους των προτεραιοτήτων του Erasmus+: υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικών ΠΑΕ, περιβαλλοντική εκπαίδευση και κοινωνική ένταξη. Επιπλέον, το συγκεκριμένο πακέτο εργασίας δίνει έμφαση στη συμμετοχή των οικογενειών και των κηδεμόνων, οι οποίοι διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στο σχεδιασμό και υλοποίηση εργαστηρίων ΥΕ. Μέσω της συμμετοχής των οικογενειών στα εργαστήρια, το Πακέτο Εργασίας 4 επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τις οικογένειες και τους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με τη σημασία και αξία της συμπερίληψης όλων χωρίς εξαίρεση των παιδιών σε δραστηριότητες ΥΕ για την προαγωγή της ολιστικής τους ανάπτυξης.

Οι ειδικοί στόχοι του Πακέτου Εργασίας 4 περιλαμβάνει την ανάπτυξη της εργαλειοθήκης OUTDOOR4MI, την υλοποίηση εργαστηρίων σε όλες τις χώρες εταίρους και τη διοργάνωση δράσεων διάδοσης στις χώρες εταίρους που συμμετέχουν στο έργο για τη μεγιστοποίηση της

εμβέλειας και του αντίκτυπου του έργου. Η εργαλειοθήκη προσφέρει στους εκπαιδευτικούς ΠΑΕ μια σειρά από ενδιαφέρουσες εμπειρίες χωρίς αποκλεισμούς που συνδέουν τα παιδιά με τη φύση, ενσωματώνοντας παράλληλα ψηφιακά εργαλεία και διεπιστημονικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις προσαρμοσμένες στις αναπτυξιακές ανάγκες των μικρών παιδιών, με ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά ΚΔ. Η διάχυση των αποτελεσμάτων του Πακέτου Εργασίας 4 θα υλοποιηθεί μέσω της παραγωγής από τους εκπαιδευτικούς ΠΑΕ, βίντεο-ντοκιμαντέρ και εκδηλώσεων που θα διοργανωθούν σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, διασφαλίζοντας την ευρεία υιοθέτηση των αποτελεσμάτων του έργου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Τα απτά και άυλα αποτελέσματα του Πακέτου Εργασίας 4, όπως η ανάπτυξη της εργαλειοθήκης και οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης μέσω των εργαστηρίων ΥΕ που θα διεξαχθούν, στοχεύουν στην παροχή μακροχρόνιων ωφελειών τόσο για τους εκπαιδευτικούς ΠΑΕ, όσο για τα παιδιά και τις οικογένειες τους σε όλες τις χώρες-εταίρους. Με την προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον συμπεριφορών και τη δημιουργία περιβαλλόντων μάθησης χωρίς αποκλεισμούς, το Πακέτο Εργασίας 4 συμβάλλει στους ευρύτερους κοινωνικούς στόχους της μείωσης των εκπαιδευτικών ανισοτήτων και της προώθησης της βιώσιμης, χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά.

1. Στόχοι και περιεχόμενο εργαστηρίου

Στο εργαστήριο αυτό, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ, δημιουργούν προσβάσιμες περιοχές ενδιαφέροντος στο χώρο του σχολείου, όπου τα παιδιά μπορούν να εξερευνήσουν το έδαφος μέσω πρακτικών δραστηριοτήτων με γνώμονα τα εσωτερικά τους κίνητρα. Ενθαρρύνοντας την ανοιχτή αλληλεπίδραση των παιδιών με το χώμα, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ, βοηθούν τα παιδιά να ενισχύσουν τη σύνδεσή τους με τη φύση, να αναπτύξουν την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι συνδέονται μεταξύ τους στο οικοσύστημα και να εμπλακούν σε δραστηριότητες STEAM κατά τη διάρκεια της εξερεύνησης των ιδιοτήτων του εδάφους.

Το χώμα χρησιμεύει ως ευέλικτο μέσο για το παιχνίδι των παιδιών, προσφέροντας τους ευκαιρίες να το σκάψουν, να το μαζέψουν και να το πλάσουν - ειδικά όταν το αναμείξουν με νερό και σχηματίσουν λάσπη. Αυτή η πλούσια σε αισθήσεις εμπειρία εισάγει τα παιδιά σε βασικές επιστημονικές και μαθηματικές έννοιες, όπως ο όγκος, το βάρος και η σχέση αιτίου-αποτελέσματος. Καθώς πειραματίζονται με τη μεταμόρφωση του χώματος, τα παιδιά ασχολούνται με

την επίλυση προβλημάτων, και συχνά συνεργάζονται αβίαστα με κοινές επιδιώξεις.

Η ανακάλυψη οργανισμών που ζουν στο έδαφος, όπως σκουλήκια και έντομα, προσθέτει ένα άλλο επίπεδο γοητείας, επιτρέποντας στα παιδιά να παρατηρήσουν ζωντανά οικοσυστήματα από πρώτο χέρι. Αυτό ενισχύει το αίσθημα φροντίδας και ευθύνης απέναντι στο περιβάλλον και προάγει την ενσυναίσθηση για τη φύση, μαθαίνοντάς τα, μέσα από τις παρατηρήσεις και εξερευνήσεις τους, τον κύκλο της ζωής.

Η πλαστικότητα της λάσπης ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα, επιτρέποντας στα παιδιά να εκφραστούν μέσω της χάραξης, της γλυπτικής ή της κατασκευής, ενώ παράλληλα βελτιώνει τις λεπτές κινητικές τους δεξιότητες. Η εξερεύνηση των διαφορετικών υφών και συστατικών του χώματος μαθαίνει στα παιδιά να ταξινομούν υλικά όπως ο πηλός, η άμμος και η οργανική ύλη, ενισχύοντας την κριτική τους σκέψη και θέτοντας τις βάσεις για επιστημονική έρευνα.

Μέσα από την εξερεύνηση και το παιχνίδι, με τη συμβολή των δασκάλων ΠΑΕ, τα παιδιά κατανοούν το έδαφος ως ζωντανό υλικό που διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διατήρηση της ζωής στη Γη. Αυτή η κατανόηση είναι ιδιαίτερα σημαντική σήμερα, καθώς το έδαφος όχι μόνο υποστηρίζει την

ανάπτυξη των φυτών και τη τροφή των ζώων, αλλά συμβάλλει επίσης στη διατήρηση της περιβαλλοντικής ισορροπίας. Ωστόσο, η ποιότητα του απειλείται από ανθρώπινες δραστηριότητες όπως η εντατική γεωργία και η αστικοποίηση, γεγονός που καθιστά ζωτικής σημασίας για τα παιδιά να μάθουν για τη σημασία του.

Στην ουσία, το εργαστήρι αυτό αξιοποιεί το έδαφος ως δυναμικό φυσικό πόρο που προάγει τη σωματική, γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, ενώ παράλληλα ενισχύει την περιβαλλοντική διαχείριση. Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο εργαστήρι λαμβάνουν χώρα τόσο σε υπαίθριους χώρους του σχολείου όσο και στις αίθουσες διδασκαλίας. Ο υπαίθριος χώρος του σχολείου που θα χρησιμοποιηθεί για το εργαστήρι, θα πρέπει να οργανώνεται σε προσβάσιμες περιοχές/ζώνες ενδιαφέροντος, επιτρέποντας στα παιδιά να επιλέγουν που θα εργαστούν με βάση τις προτιμήσεις τους, σχηματίζοντας μικρότερες ομάδες μεταξύ των συνομήλικών τους. Αυτές οι ζώνες ενδιαφέροντος μπορεί να περιλαμβάνουν μια περιοχή για σκάψιμο, ένα χώρο δημιουργικής έκφρασης, μια ζώνη για παιχνίδι με αυτοκινητάκια και μια κουζίνα λάσπης. Επιπλέον, η ύπαρξη χρόνου για δραστηριότητες σε κύκλο στην ολομέλεια των παιδιών, όσο και η ύπαρξη μιας ήσυχης περιοχής στον υπαίθριο χώρο για ξεκούραση, ενθαρρύνει την ομαλή μετάβαση των παιδιών στις περιοχές/ζώνες ενδιαφέροντος και τους δίνει την ευκαιρία για ξεκούραση όταν νιώθουν καταβεβλημένα.

2. Στόχοι εργαστηρίου

- **Ενίσχυση Περιέργειας:** Ενθαρρύνετε τα παιδιά να εξερευνήσουν το έδαφος και τις ιδιότητές του μέσω πρακτικών δραστηριοτήτων που κεντρίζουν τη φυσική τους περιέργεια για το περιβάλλον.
- **Προαγωγή Ενεργητικής Μάθησης:** Δημιουργήστε για τα παιδιά ευκαιρίες να συμμετάσχουν σε ποικίλες εμπειρίες παιχνιδιού με το χώμα, όπως το σκάψιμο, το μάζεμα και η μεταμόρφωσή του, επιτρέποντάς τους να αλληλεπιδράσουν με ουσιαστικό τρόπο με τα φυσικά του στοιχεία.
- **Εξοικείωση με την προσέγγιση STEAM:** Ενθαρρύνετε τα παιδιά να εξοικειωθούν με τις θεμελιώδεις έννοιες της προσέγγισης STEAM, εμπλέκοντάς τα σε πρακτικές εξερευνήσεις του εδάφους.
- **Ενθαρρύνεται την Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση:** Βοηθήστε τα παιδιά να αναγνωρίσουν τον ζωτικό ρόλο του εδάφους στη διατήρηση της ζωής, συμπεριλαμβανομένων των λειτουργιών του στην ανάπτυξη των φυτών και τη σίτιση των ζώων, ενώ παράλληλα ευαισθητοποιήστε τα παιδιά για την αλλαγή της ποιότητάς του εδάφους λόγω των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

3. Πόροι και υλικά

- **Περιοχή εκσκαφής**

- **Υλικά χώρου:** χώμα, άμμος, και χαλίκια, φυσικά αντικείμενα, παροχή νερού (ποτιστήρια και λάστιχα), ξύλινο πλαίσιο για καθορισμό του χώρου
- **Προετοιμασία χώρου:** μουσαμάς ή στέγαστρο για προστασία από τη βροχή ή τον ήλιο
 - Στο χαμηλό επίπεδο: διασφάλιση ανοιχτής πρόσβασης για τροχοκαθίσματα.
 - Στο υπερυψωμένο επίπεδο: υπερυψωμένος χώρος σε κατάλληλο ύψος και πλάτος για χρήστες τροχοκαθισμάτων.
- **Υλικά:** ταινίες μέτρησης και δοχεία διαφόρων μεγεθών για μετρήσεις και συγκρίσεις, μεγεθυντικοί φακοί για εξερεύνηση από κοντά, δοχεία ταξινόμησης ευρημάτων.
- **Tools:** φτυάρια και φτυάρια με μακρύ χερούλι (για ευκολότερη χρήση από τροχοκάθισμα) τσουγκράνες, καροτσάκι.

- **Χώρος Δημιουργικής έκφρασης και κατασκευής**

- **Προετοιμασία χώρου:** προσβάσιμα παιδικά τραπέζια, κορμοί ή πάγκοι- χώρος αποθήκευσης υλικών, μουσαμάς ή στέγαστρο για προστασία από τη βροχή ή τον ήλιο.
- **Υλικά:** λάσπη και πηλός, φυσικά και επαναχρησιμοποιημένα υλικά
- **Εργαλεία:** εργαλεία μοντελοποίησης πηλού (σπάτουλα, πλάστες και εργαλεία κοπής, σφραγίδες υφής).
- **Εικόνες/αντικείμενα:** εικόνες ή αντικείμενα που εμπνέουν και διεγείρουν τη δημιουργικότητα.

- **Χώρος παιχνιδιού με αυτοκίνητα:**

- **Υλικά χώρου:** χώμα, άμμος και χαλίκια, φυσικά αντικείμενα, παροχή νερού (ποτιστήρια και λάστιχα), ξύλινο πλαίσιο για καθορισμό του χώρου.
- **Προετοιμασία χώρου:** μουσαμάς ή στέγαστρο για προστασία από τη βροχή ή τον ήλιο
 - Στο χαμηλό επίπεδο: διασφάλιση ανοιχτής πρόσβασης για τροχοκαθίσματα.
 - Στο υπερυψωμένο επίπεδο: υπερυψωμένος χώρος σε κατάλληλο ύψος και πλάτος για χρήστες τροχοκαθισμάτων.
- **Υλικά:** παιχνίδια-τροχοφόρα οχήματα, φορητές ράμπες για ποικίλες κλίσεις, φυσικά υλικά ή άλλα αντικείμενα που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν.
- **Εργαλεία:** μικρά φτυάρια, τσουγκράνες και φτυαράκια για το σκάψιμο, δοχεία ποτίσματος ή μπουκάλια ψεκασμού για τη δημιουργία λάσπης ή υγρού εδάφους.

- **Χώρος κουζίνας λάσπης::**

- **Υλικά χώρου:** χώμα, άμμος, χαλίκια και παροχή νερού (ποτιστήρια και λάστιχα).
- **Προετοιμασία χώρου:** προσβάσιμα παιδικά τραπέζια, μουσαμάς ή στέγαστρο για προστασία από τη βροχή ή τον ήλιο.
- **Υλικά:** φυσικά και επαναχρησιμοποιημένα αντικείμενα.
- **Εργαλεία:** Κουτάλια, κουτάλες, σπάτουλες και σύρματα- φτυάρια και κουτάλες- κύπελλα και κανάτες μέτρησης- κόσκινα ή σουρωτήρια- κουβάδες και μπουλ- πιάτα και δίσκοι.
- **Χρόνος στον υπαίθριο κύκλο:**
 - **Προετοιμασία χώρου:** κούτσουρα ή παγκάκια, μουσαμάς ή στέγαστρο για προστασία από τον ήλιο ή τη βροχή.
- **Χώρος ησυχίας:**
 - **Υλικά χώρου:** ήσυχος χώρος της σχολικής αυλής
 - **Προετοιμασία χώρου:** προσβάσιμη είσοδος, μουσαμάς ή στέγαστρο για την προστασία των παιδιών από τη βροχή ή τον ήλιο, μπαμπού ή άλλα εμπόδια για τη μείωση των οπτικών ερεθισμάτων.
 - **Υλικά:** αδιάβροχα χαλάκια, αισθητηριακά παιχνίδια, βιβλία με εικόνες, που σχετίζονται με το θέμα του εδάφους, ακουστικά ακύρωσης θορύβου.
- **Άλλα υλικά:** Χάρτης που αναπαριστά το χώρο του σχολείου με σύμβολα για την αναγνώριση διαφόρων περιοχών/ζωνών ενδιαφέροντος, ώστε να παρέχονται οπτικές πληροφορίες για το περιβάλλον και τον τρόπο πλοήγησης σε αυτό. Ατζέντα του εργαστηρίου που παρουσιάζεται μέσω υποστηρικτικής ή εναλλακτικής επικοινωνίας.

4. Μέγεθος ομάδας

Ολόκληρη η ομάδα των παιδιών μιας τάξης, έως και 30 παιδιά, μπορούν να συμμετέχουν ταυτόχρονα στις δραστηριότητες. Εάν ο χώρος της αυλής του νηπιαγωγείου είναι επαρκής, τα παιδιά θα χωριστούν φυσικά σε μικρότερες ομάδες στις διαφορετικές ζώνες δραστηριοτήτων με βάση τα ενδιαφέροντα τους. Σε συγκεκριμένες περιοχές/ζώνες δραστηριοτήτων μπορεί να οριστεί μέγιστος αριθμός παιδιών που μπορούν να συμμετέχουν, για να αποφευχθεί ο συνωστισμός.

5. Διάρκεια

- **(10 λεπτά)** Χρόνος στον υπαίθριο κύκλο
- **(10 λεπτά)** Ξεναγήση στα καθιερωμένα κέντρα ενδιαφέροντος.
- **(60 λεπτά)** Αυθόρμητο παιχνίδι οργανωμένο γύρω από διάφορα κέντρα ενδιαφέροντος.
- **(20 λεπτά)** Χρόνος στον υπαίθριο κύκλο
- **(20 λεπτά)** Διάβασμα σε χώρο της αίθουσας του νηπιαγωγείου

6. Οδηγίες βήμα προς βήμα για την υλοποίηση δραστηριοτήτων με βάση τη διεπιστημονική προσέγγιση

(10 λεπτά) Χρόνος για κυκλική περιδιάβαση στο υπαίθριο περιβάλλον: Ξεκινήστε με ένα θερμό καλωσόρισμα στην περιοχή του υπαίθριου κύκλου με όλα τα παιδιά. Ξεκινήστε με ένα οικείο τελετουργικό/ρουτίνα για να διευκολύνετε την ομαλή μετάβαση από την αίθουσα διδασκαλίας στον υπαίθριο χώρο. Παρουσιάστε τους στόχους του εργαστηρίου, τονίζοντας την εστίαση στο παιχνίδι με το χώμα. Ενεργοποιήστε πολλαπλά αισθητηριακά κανάλια. Χρησιμοποιήστε έναν χάρτη του σχολικού χώρου ως εποπτικό βοήθημα, με σύμβολα για την αναγνώριση των διαφόρων περιοχών ενδιαφέροντος, οι οποίες θα παραμένουν προσβάσιμες καθ' όλη τη διάρκεια του εργαστηρίου. Εξετάστε το ενδεχόμενο να παρέχετε μια οπτική ατζέντα για να περιγράψετε τα βήματα του εργαστηρίου, καθιστώντας το πρόγραμμα σαφές σε όλα τα παιδιά.

(10 λεπτά) Ξεναγήση: Ξεναγήστε τα παιδιά κάνοντας μια περιήγηση στον υπαίθριο χώρο μάθησης για να εξοικειωθούν με τις διάφορες περιοχές ενδιαφέροντος που θα έχουν τη δυνατότητα να εξερευνήσουν με βάση τα δικά τους ενδιαφέροντα. Καθώς παρουσιάζετε κάθε περιοχή/ζώνη, προβληματίστε τα γύρω από τις έννοιες του STEAM. Για παράδειγμα, στην περιοχή εκσκαφής, ρωτήστε: «Τι νομίζετε ότι μπορεί να ανακαλύψουμε κάτω από το χώμα;». Στη δημιουργική περιοχή, προτρέψτε τα με την ερώτηση: «Πώς θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε φυσικά υλικά για να δημιουργήσουμε κάτι καινούργιο;». Αυτή η προσέγγιση έχει σκοπό να κεντρίσει την περιέργειά τους.

(60 λεπτά) Αυθόρμητο παιχνίδι: Ενθαρρύνετε τα παιδιά να εξερευνήσουν ελεύθερα τα υλικά και τις δραστηριότητες που προτείνονται ανάλογα με τις προτιμήσεις τους - ορισμένα μπορεί να μείνουν σε μια περιοχή, ενώ άλλα μπορεί να κινούνται περισσότερο. Καθώς παίζουν, αφιερώστε χρόνο για να παρατηρείτε και να καταγράφετε τι κάνουν. Όταν η στιγμή είναι κατάλληλη, κάντε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου για να κεντρίσετε την περιέργειά τους και την κριτική τους σκέψη. Εμπιστευτείτε τη φυσική τους επιθυμία να μάθουν. Μερικές φορές, αν απομακρυνθείτε, θα τους επιτρέψετε να ανακαλύψουν περισσότερα πράγματα από μόνα τους. Είναι σημαντικό να εστιάζετε στις εξερευνήσεις τους και όχι να πιέζετε προς συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους. Η προσεκτική παρατήρηση θα σας βοηθήσει να κατανοήσετε καλύτερα τα ενδιαφέροντά τους. Για να διασφαλίσετε μια ομαλή μετάβαση από το παιχνίδι στην επόμενη δραστηριότητα, ενημερώστε τα εκ των προτέρων για το πότε τελειώνει ο χρόνος ελεύθερου παιχνιδιού. Αναστοχαστείτε γύρω από τις σημειώσεις που κρατήσατε παρατηρώντας τα παιδιά για να διερευνήσετε τρόπους βελτίωσης του υπαίθριου χώρου στο μέλλον, και εξετάστε το ενδεχόμενο να εμπλέξετε τα παιδιά στον συν-σχεδιασμό του χώρου ως αποτέλεσμα της δραστηριότητας παρακολούθησης του χώρου και της εμπλοκής των παιδιών. Αυτή η προσέγγιση προάγει μια βαθύτερη σύνδεση με το περιβάλλον τους και ενισχύει την αίσθηση της ιδιοκτησίας τους για τη μαθησιακή τους εμπειρία.

(20 λεπτά) Χρόνος στον υπαίθριο κύκλο: Συγκεντρώστε όλα τα παιδιά στον χώρο του υπαίθριου κύκλου για να αναστοχαστούν σχετικά με τις εμπειρίες τους. Ενθαρρύνετε τα παιδιά να μιλήσουν για τις ανακαλύψεις και τις ιδέες τους. Μπορείτε να τα προτρέψετε να σκεφτούν πώς χρησιμοποιήθηκε το χώμα στο παιχνίδι τους ή τι μπορεί να ανακάλυψαν παίζοντας. Οι απαντήσεις τους θα μπορούσαν να πυροδοτήσουν ιδέες για τον συν-σχεδιασμό του χώρου ως επόμενη δραστηριότητα. Τα παιδιά μπορούν να προτείνουν εάν υπάρχει κάτι που θα ήθελαν να μεταφέρουν από τον εξωτερικό χώρο στον εσωτερικό χώρο του νηπιαγωγείου. Η μεταφορά αντικειμένων με νόημα στην τάξη μπορεί να διευκολύνει τη μετάβαση από το ένα στο άλλο.

μαθησιακό περιβάλλον και να ενισχύσει τη σύνδεση των εμπειριών των παιδιών στα διαφορετικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

(20 λεπτά) Διάβασμα σε χώρο της αίθουσα του νηπιαγωγείου: Όταν εισέλθετε στην αίθουσα του νηπιαγωγείου, ζητήστε από τα παιδιά να τοποθετήσουν τους 'θησαυρούς τους' (όσα έχουν συλλέξει από την εξερεύνηση του εδάφους) σε μια καθορισμένη περιοχή. Έπειτα διαβάστε στα παιδιά ένα εικονογραφημένο βιβλίο, ή μια ιστορία, για να ενθαρρύνεται τη σύνδεση των πολλαπλών εμπειριών τους στην ύπαιθρο.

7. Συμπερίληψη: πώς να εξατομικεύσετε τις δραστηριότητες για όλα τα παιδιά της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με ΚΔ

Για να καταστήσουμε το εργαστήριο προσβάσιμο σε παιδιά με ΚΔ ή και άλλες αναπηρίες, μοιραζόμαστε τις ακόλουθες υποδείξεις εμπνευσμένες από τις αρχές του Καθολικού Σχεδιασμού που συζητήθηκαν στο Πρόγραμμα σπουδών κατάρτισης εκπαιδευτικών του Πακέτου εργασίας 3:

- Βελτίωση της φυσικής προσβασιμότητας:** Διασφαλίστε ότι όλες οι καθορισμένες περιοχές ενδιαφέροντος εντός του σχολικού χώρου είναι πλήρως προσβάσιμες, επιτρέποντας σε κάθε παιδί, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με ΚΔ, να συμμετέχει ισότιμα. Δραστηριότητες που συνήθως διεξάγονται στο επίπεδο του εδάφους, όπως το σκάψιμο και το παιχνίδι με τα αυτοκινητάκια, θα πρέπει να διατίθενται και σε υπερυψωμένα επίπεδα. Τα υπερυψωμένα επίπεδα θα πρέπει να κατασκευάζονται με κατάλληλο ύψος και πλάτος ώστε να εξυπηρετούν άνετα τους χρήστες τροχοκαθισμάτων. Περιοχές όπως η κουζίνα λάσπης και οι σταθμοί δημιουργικής έκφρασης/κατασκευής, οι οποίοι βρίσκονται ήδη σε υπερυψωμένο επίπεδο, θα πρέπει να προσφέρουν τραπέζια σε διαφορετικά ύψη ώστε να εξυπηρετούν τόσο τα παιδιά που στέκονται όρθια όσο και εκείνα που βρίσκονται σε τροχοκάθισμα. Αυτή η διαφοροποίηση διασφαλίζει ένα περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς, όπου όλα τα παιδιά μπορούν να συμμετέχουν άνετα.
- Χώροι ασφαλείς για τις αισθήσεις:** Παρέχετε έναν ήσυχο, φιλικό προς τις αισθήσεις υπαίθριο χώρο όπου τα παιδιά μπορούν να αποσυρθούν αν νιώθουν ότι είναι κουρασμένα. Αυτός ο χώρος θα πρέπει να προσφέρει ένα περιβάλλον ηρεμίας για να βοηθήσει στην πρόληψη της αισθητηριακής υπερφόρτωσης και να δώσει στα παιδιά την ευκαιρία να επαναφορτιστούν πριν επανέλθουν στις ομαδικές δραστηριότητες.
- Τροποποίηση εργαλείων και υλικών:** Παρέχετε εργαλεία με εκτεταμένες λαβές, ελαφριά υλικά και εργονομικές λαβές, ώστε να διασφαλίζεται η ευκολία χρήσης για όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από τις σωματικές τους ικανότητες.
- Πολυαισθητηριακό μαθησιακό υλικό:** Σχεδιασμός εκπαιδευτικών υλικών που εμπλέκουν πολλαπλά αισθητηριακά κανάλια για να ανταποκρίνονται σε διαφορετικά μαθησιακά στυλ. Συγκεκριμένα, συνδυάστε τις ακουστικές πληροφορίες με οπτικά ερεθίσματα, όπως ένας οπτικός χάρτης των κέντρων/ζωνών ενδιαφέροντος στην αυλή του σχολείου και μια οπτική ατζέντα που χρησιμοποιεί υποστηρικτική και εναλλακτική επικοινωνία Augmentative and Alternative Communication (AAC)¹. Αυτά τα υλικά υποστηρίζουν τους μαθητές με

¹ Για να ενημερωθείτε για την υποστηρικτική και εναλλακτική επικοινωνία, σας προτείνουμε να εξερευνήσετε τον ιστότοπο της Διεθνούς Εταιρείας για την υποστηρικτική και εναλλακτική επικοινωνία, AAC - International Society for Augmentative and Alternative Communication.

διαφορετικές ανάγκες επικοινωνίας και γλώσσας ενισχύοντας την επικοινωνία μέσω οπτικών και συμβολικών αναπαραστάσεων.

- **Υποστήριξη μετάβασης:** Υποστηρίξτε τα παιδιά κατά τη διάρκεια των μεταβάσεων από τη μία δραστηριότητα στην άλλη, ενημερώνοντάς τα εκ των προτέρων για τις αλλαγές δραστηριοτήτων. Χρησιμοποιήστε οπτικές ατζέντες, δραστηριότητες μετάβασης και άλλους πόρους ή μέσα για να βοηθήσετε τα παιδιά να μετακινηθούν ομαλά από τη μια δραστηριότητα στην άλλη μειώνοντας το άγχος και προωθώντας την ομαλή σύνδεση μεταξύ των δραστηριοτήτων.

8. Πιθανοί παράγοντες κινδύνου

Οι ακόλουθοι είναι πιθανοί κίνδυνοι που πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- **Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι:** Να είστε προσεκτικοί για το ενδεχόμενο να βρεθούν επικίνδυνα αντικείμενα στις σκαμμένες οπές του εδάφους. Επιπλέον, ελέγξτε για τυχόν προεξέχοντα καρφιά ή βίδες και σημάδια δομικής αδυναμίας του εδάφους στον υπαίθριο χώρο που θα χρησιμοποιηθεί για το εργαστήρι.
- **Απόσπαση προσοχής:** Υπάρχει ενδεχόμενο ο θόρυβος ή η κίνηση από το παραπλήσιο περιβάλλον, να δυσχεράνει τη συγκέντρωση των παιδιών στον υπαίθριο κύκλο.
- **Υπερδιέγερση:** Μερικά παιδιά μπορεί να αισθάνονται εξουθενωμένα από την ποικιλία των θεαμάτων και των ήχων στον υπαίθριο χώρο.
- **Κίνδυνος να βάλουν χώμα στο στόμα τους:** Ενώ τα παιδιά εξερευνούν το έδαφος υπάρχει ενδεχόμενο να φάνε χώμα ή λάσπη.
- **Σωματικοί τραυματισμοί:** Οι κίνδυνοι περιλαμβάνουν κοψίματα, εκδορές ή μώλωπες από αιχμηρά αντικείμενα ή πτώσεις.
- **Συναισθηματικοί κίνδυνοι:** Καθώς τα παιδιά εργάζονται ομαδικά και αναλαμβάνουν την ευθύνη για κοινές δράσεις μαζί με άλλα παιδιά, αναλαμβάνουν ταυτόχρονα και συναισθηματικά ρίσκα όσον αφορά στη διαπραγμάτευση και στην αντιμετώπιση αποτυχιών και επιτυχιών.
- **Θέματα μετάβασης:** Η μετάβαση από ένα υπαίθριο περιβάλλον, στην αίθουσα του σχολείου όπως και από μία δραστηριότητα σε άλλη, μπορεί να προκαλέσει άγχος/αναστάτωση στα παιδιά.

Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει να αξιολογούν τα πιθανά οφέλη παράλληλα με τους σχετικούς κινδύνους σχετικά με τις υπαίθριες δραστηριότητες που σχεδιάζουν. Αφού περιγράψαμε τα οφέλη στην Ενότητα 1, θα συζητήσουμε τις απαραίτητες ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβούν οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ:

- **Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι:** Εστιάστε την προσοχή των παιδιών στις ανωμαλίες που μπορεί να παρουσιάζει το έδαφος. Περιορίστε την περιοχή εκσκαφής. Επιθεωρείτε τακτικά τις υπαίθριες κατασκευές που υπάρχουν στο χώρο όπως και τον εξοπλισμό. Βεβαιωθείτε ότι ένα κουτί πρώτων βοηθειών είναι άμεσα διαθέσιμο.
- **Απόσπαση προσοχής:** Προτείνετε ελκυστικές ρουτίνες για τη μετάβαση από μία δραστηριότητα στην άλλη, επιλέγοντας μια ήσυχη περιοχή για τη δραστηριότητα στον κύκλο και χρησιμοποιήστε πολλαπλά αισθητηριακά κανάλια για να επικοινωνήσετε βασικές πληροφορίες.
- **Υπερδιέγερση:** Καθορίστε μια ήσυχη περιοχή και παρέχετε αισθητηριακά εργαλεία για να βοηθήσετε τα παιδιά να αυτορυθμιστούν, όταν αυτά νιώθουν κουρασμένα.

- **Κίνδυνος να βάλουν χώμα στο στόμα τους:** Αξιολογήστε την ποιότητα του εδάφους, και συζητήστε με τους γονείς αυτόν τον κίνδυνο και τον τρόπο με τον οποίο θα αντιμετωπιστεί σε περίπτωση που συμβεί.
- **Σωματικοί τραυματισμοί:** Προσφέρετε άπλετο χώρο για να χρησιμοποιούν τα παιδιά τα εργαλεία με ασφάλεια, δείξτε τη σωστή χρήση των εργαλείων και εξασφαλίστε ότι ένα κουτί πρώτων βοηθειών είναι άμεσα διαθέσιμο.
- **Συναισθηματικοί κίνδυνοι:** Προωθήστε ένα περιβάλλον όπου τα παιδιά αισθάνονται άνετα να εκφράζουν τα συναισθήματά τους, ενθαρρύνετε τη ρύθμιση των συναισθηματικών τους καταστάσεων και παρέχετε καθοδήγηση κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.
- **Θέματα μετάβασης:** Καθιερώστε ρουτίνες, δημιουργήστε οπτικές ατζέντες, προετοιμάστε τα παιδιά για τις μεταβάσεις για να αποφευχθεί οποιαδήποτε σύγχυση και άγχος από μέρους τους.

9. Ερωτήσεις αναστοχασμού και προβληματισμού

Για να ενθαρρύνετε τα παιδιά να προβληματιστούν σχετικά με τις εμπειρίες, τις ανακαλύψεις και τα συναισθήματά τους, κάντε τους τις ακόλουθες ερωτήσεις κατά τη διάρκεια του χρόνου στον δεύτερο υπαίθριου κύκλου στην ολομέλεια της ομάδας των παιδιών:

- Πώς χρησιμοποιήσατε το χρώμα στο σημερινό σας παιχνίδι;
- Ποιο ήταν το αγαπημένο σας μέρος του παιχνιδιού με το χρώμα σήμερα;
- Υπήρξε κάτι νέο ή εκπληκτικό που ανακαλύψατε;
- Υπάρχει κάτι ιδιαίτερο που βρήκατε ή δημιουργήσατε με χρώμα και θα θέλατε να το φέρετε σε εσωτερικούς χώρους;

10. Συμβουλές και προτάσεις για τη συμμετοχή των οικογενειών

Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν να εμπλέξουν ενεργά τους γονείς και άλλους συγγενείς στην προετοιμασία και την υλοποίηση του εργαστηρίου με διαφορετικούς ουσιαστικούς τρόπους:

- **Διοργάνωση εργαστηρίου για τα οφέλη του υπαίθριου παιχνιδιού με χρώμα:** Πριν από το εργαστήριο, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν να διοργανώσουν μια συνάντηση με τους γονείς/κηδεμόνες για να παρουσιάσουν τα οφέλη της υπαίθριας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης, μπορούν να παρουσιάσουν δέκα φωτογραφίες παιδιών που παίζουν με χρώμα, εκ των οποίων τουλάχιστον μία να παρουσιάζει παιδί με ΚΔ. Οι γονείς θα κληθούν να δουν τις φωτογραφίες και να επιλέξουν εκείνη που τους κάνει περισσότερο εντύπωση. Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν επίσης να συζητήσουν και αναλύσουν το περιεχόμενο των φωτογραφιών. Η δραστηριότητα αυτή ενθαρρύνει τους γονείς να προβληματιστούν σχετικά με την αξία του παιχνιδιού στην ύπαιθρο και ενισχύει την αίσθηση της κοινότητας. Μετά τις παρουσιάσεις, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν να συνδέσουν τους προβληματισμούς των γονέων με τους στόχους του εργαστηρίου, βοηθώντας τους να κατανοήσουν την αναγκαία δική τους συμβολή για την ενίσχυση παροχής εμπειριών υπαίθριων δραστηριοτήτων στα παιδιά. Κατά τη διάρκεια αυτής της συζήτησης, είναι σημαντικό να κατανοήσετε τα συναισθήματα των γονέων, συμπεριλαμβανομένων τυχόν φόβων ή ανησυχιών που μπορεί να έχουν. Μόλις αναγνωριστούν αυτά τα συναισθήματα, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν να παρουσιάσουν μια ανάλυση των ωφελειών σε συνάρτηση με τους κινδύνους που ενδεχομένως να προκύψουν κατά τη διάρκεια των υπαίθριων δραστηριοτήτων, περιγράφοντας τα μέτρα

που θα λάβουν για να διασφαλίσουν την ασφάλεια των παιδιών. Αυτή η προσέγγιση βοηθά τους γονείς να αισθάνονται σίγουροι και ενημερωμένοι για τους στόχους του εργαστηρίου.

- **Δημιουργία συνεργατικών δραστηριοτήτων:** Για την προετοιμασία του εργαστηρίου, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν να καλέσουν τους γονείς να βοηθήσουν στη δημιουργία του μαθησιακού περιβάλλοντος. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη συγκέντρωση φυσικών υλικών και άλλων αντικειμένων στο χώρο της αυλής του νηπιαγωγείου, την προετοιμασία του χώρου και τη δημιουργία διαφόρων περιοχών ενδιαφέροντος (για παράδειγμα, βοηθώντας τους εκπαιδευτικούς ΠΑΕ στην κατασκευή υπερυψωμένων παρτεριών για σκάψιμο και περιοχών για το παιχνίδι με αυτοκινητάκια), καθώς και τη δωρεά εικονογραφημένων βιβλίων στο σχολείο.
- **Διοργάνωση εκδήλωσης μετά το εργαστήριο:** Μετά το εργαστήριο, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν να ενθαρρύνουν τους γονείς να συμμετάσχουν σε υπαίθριες δραστηριότητες μαζί με τα παιδιά τους. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει οικογενειακές ημέρες στο σχολείο, όπου γονείς και παιδιά μπορούν να παίξουν μαζί με χώμα στον υπαίθριο χώρο που έχει διαμορφωθεί στις διάφορες περιοχές/ζώνες ενδιαφέροντος.
- **Ενημέρωση γονέων για υλικό και πόρους:** Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν να παρέχουν στους γονείς ιδέες ή συμβουλές για το πώς να συνεχίσουν την υπαίθρια μάθηση στο σπίτι. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει απλές δραστηριότητες, συνιστώμενα βιβλία ή εισηγήσεις από σημεία της φύσης που μπορούν να επισκεφτούν τα παιδιά μαζί με τους γονείς τους. Δίνοντας πρακτικές εισηγήσεις προς τους γονείς, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ ενισχύουν τη σύνδεση των παιδιών με τη φύση και την ύπαιθρο.

Με τη συμμετοχή των γονέων με τους πιο πάνω τρόπους, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν να οικοδομήσουν μια ισχυρή συνεργατική σχέση που υποστηρίζει τις εμπειρίες μάθησης των παιδιών στην ύπαιθρο, προωθώντας μια βαθύτερη κατανόηση της σημασίας της φύσης και της πρακτικής εξερεύνησης στην εκπαίδευση.

ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΚΙΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

1. Στόχοι και περιεχόμενο εργαστηρίου

Ο όρος «Μονοπάτι κινητικών δεξιοτήτων» αναφέρεται σε ένα μονοπάτι κινητικών δεξιοτήτων ή μια πορεία σε ένα ειδικά διαμορφωμένο χώρο όπου τα παιδιά μπορούν να εξασκούνται σε κινήσεις και να αναπτύσσουν συγκεκριμένες κινητικές δεξιότητες. Για τον σκοπό αυτό, έχουν δημιουργηθεί

μια σειρά από σταθμούς ή ζώνες δραστηριοτήτων με ελκυστικό τρόπο, για την εξάσκηση διαφόρων κινητικών δεξιοτήτων, όπως η ισορροπία, ο συντονισμός και η κίνηση με δύναμη.

Στόχος αυτού του εργαστηρίου είναι να παρέχει στους εκπαιδευτικούς πρακτικές εισηγήσεις, ώστε να μπορούν να σχεδιάζουν κατάλληλους χώρους και δραστηριότητες για παιδιά με μειωμένη κινητικότητα, με στόχο να εξασκηθούν και αναπτύξουν συγκεκριμένες κινητικές δεξιότητες.

Προκειμένου να σχεδιάσουμε επαρκώς δραστηριότητες κινητικών δεξιοτήτων, θα πρέπει να πλαισιώσουμε τις

δραστηριότητες με βάση ορισμένες βασικές αρχές. Ο χώρος για την ανάπτυξη ψυχοκινητικών δραστηριοτήτων με παιδιά ηλικίας 3 έως 5 ετών με μειωμένη κινητικότητα πρέπει να είναι προσβάσιμος, ασφαλής και γεμάτος ενδιαφέρουσες προκλήσεις. Πιο κάτω παρατίθενται πέντε βασικά σημεία για τη βελτιστοποίηση αυτού του περιβάλλοντος:

1. Ευρύχωρος, καθαρός και ασφαλής χώρος: Πρέπει να υπάρχει ένα ευρύχωρο και χωρίς εμπόδια περιβάλλον, ώστε να επιτρέπει την κίνηση χωρίς κινδύνους, ιδίως για τα παιδιά που χρησιμοποιούν τροχοκαθίσματα ή υποστηρικτική τεχνολογία. Είναι απαραίτητο επίσης να υπάρχουν επιφάνειες με μαξιλάρια ή αντιολισθητικές επιφάνειες και μαλακό δάπεδο, για να μειωθεί ο κίνδυνος πτώσης.

2. Καθορισμένες ζώνες δραστηριοτήτων: Ο διαχωρισμός του χώρου σε συγκεκριμένες περιοχές βοηθά στην οργάνωση μιας ποικιλίας δραστηριοτήτων.

Εισηγήσεις για τις ζώνες δραστηριοτήτων:

Ζώνη διατάσεων με στρώματα για δραστηριότητες στο πάτωμα.

Ζώνη παιχνιδιών συντονισμού με προσβάσιμα τραπέζια και υλικά χειρισμού.

Ζώνη ρυθμού και κίνησης για δραστηριότητες που περιλαμβάνουν μουσική και ρυθμό.

3. Προσβάσιμος και προσαρμοσμένος εξοπλισμός: Τα υλικά πρέπει να είναι προσβάσιμα στο επίπεδο των παιδιών, και να υπάρχουν χαμηλά ράφια και προσβάσιμα καλάθια. Αυτό επιτρέπει στα παιδιά να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν αντικείμενα μόνα τους, ενθαρρύνοντας την αυτονομία τους.

4. Φωτεινό περιβάλλον γεμάτο ενδιαφέρουσες προκλήσεις: Ο φωτισμός πρέπει να είναι κατάλληλος για να μη δημιουργεί έντονες σκιές. Η διακόσμηση του χώρου με πολύχρωμες τοιχογραφίες, όπως και η χρήση μουσικής υπόκρουσης, δημιουργούν ένα φιλόξενο και ενδιαφέρον περιβάλλον που ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή.

5. Χώρος υποστήριξης και ανάπαυσης: Ο χώρος θα πρέπει να περιλαμβάνει ράβδους στήριξης κατά μήκος των τοίχων και προσαρμοσμένα καθίσματα, ώστε τα παιδιά να μπορούν να κρατηθούν ή να κάνουν διαλείμματα ανάλογα με τις ανάγκες τους. Αυτός ο χώρος μπορεί επίσης να χρησιμεύσει ως ήσυχος χώρος για χαλάρωση μεταξύ των δραστηριοτήτων.

2. Επιδιώξεις Εργαστηρίου

Μια θεμελιώδης πτυχή η οποία θα πρέπει να κατευθύνει τις παιδαγωγικές μας προσεγγίσεις, είναι να γνωρίζουμε, όχι μόνο τους περιορισμούς των παιδιών με κινητικά προβλήματα, αλλά και τις δυνατότητές τους.

- Γνωριμία και έλεγχος του σώματος, ώστε τα παιδιά να αποκτήσουν δεξιότητες μετακίνησης στο χώρο με ασφαλή τρόπο.
- Ενίσχυση του συναισθηματικού ελέγχου των παιδιών μέσω της προώθηση του σεβασμού, του προβληματισμού, της υπευθυνότητας, της αλληλεγγύης και του καλού χιούμορ.
- Ενθάρρυνση του αυθορμητισμού και της δημιουργικής κίνησης των παιδιών.
- Αύξηση της ικανότητας σωματικής δραστηριοποίησης των παιδιών
- Ενθάρρυνση της οικοδόμησης της προσωπικής ταυτότητας των παιδιών μέσω της γνωριμίας του σώματός τους και των λειτουργιών του
- Προώθηση δραστηριοτήτων που προάγουν την άμεση επαφή των παιδιών με τη φύση.

3. Πόροι και υλικά

Σχοινιά, κιμωλία, κώνοι, πλαστικά μπουκάλια, χαρτί υγείας και ρολά κουζίνας, στεφάνια, μπάλες, χαλάκια και σφυρίχτρα.

Συνιστάται η χρήση υλικών που προέρχονται από τη φύση. Επιλογή υλικών/ειδών φιλικών προς το περιβάλλον, όπως ανακυκλωμένο χαρτί, μολύβια από βιώσιμο ξύλο και άλλα είδη που μειώνουν την οικολογική καταστροφή, συμπεριλαμβανομένης της επαναχρησιμοποίησης των υλικών.

Η χρήση τέτοιων βιώσιμων προϊόντων, όπως παιχνίδια από βιώσιμο ξύλο, οργανικά υφάσματα ή ανακυκλωμένα πλαστικά, είναι σημαντική γιατί αυτά τα υλικά είναι απαλλαγμένα από επιβλαβείς χημικές ουσίες όπως φθαλικές ενώσεις, δισφαινόλη Α ή μόλυβδο, οι οποίες συχνά βρίσκονται στα συμβατικά πλαστικά αντικείμενα που χρησιμοποιούν τα παιδιά. Επιλέγοντας φιλικά προς το περιβάλλον υλικά για τα παιδιά, επενδύουμε στην ευημερία τους και στο μέλλον του πλανήτη.

4. Μέγεθος ομάδας

Ολόκληρη η ομάδα παιδιών μιας τάξης (25) μπορεί να συμμετάσχει ταυτόχρονα στο εργαστήριο, παρόλο που σε ορισμένες από τις δραστηριότητες τα παιδιά θα συμμετέχουν χωρισμένα σε μικρότερες ομάδες των 5 ατόμων. Σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, κάποιες ομάδες δεν θα συμμετέχουν ταυτόχρονα με τις άλλες ομάδες, αλλά τα συγκεκριμένα παιδιά θα έχουν καθήκον να ενθαρρύνουν τα άλλα παιδιά που θα συμμετέχουν στην δραστηριότητα, οπότε ο ρόλος τους θα είναι επίσης πολύ σημαντικός, ακόμη και εάν δεν συμμετέχουν άμεσα στη δραστηριότητα.

5. Διάρκεια

Εργαστήριο 1^ο: Φυσική αγωγή για παιδιά ηλικίας 3-5 ετών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με κινητικά προβλήματα: Παιχνίδια ρίψης (90 λεπτά).

- **(15 λεπτά)** σχολική αυλή/γυμναστήριο σχολείου/ πάρκο
- **(60 λεπτά)** σχολική αυλή/γυμναστήριο σχολείου/ πάρκο
- **(15 λεπτά)** στην αίθουσα διδασκαλίας

Εργαστήριο 2^ο: Φυσική αγωγή για παιδιά ηλικίας 3-5 ετών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με κινητικά προβλήματα: Κινητικά Παιχνίδια (90min).

- **(15 λεπτά)** σχολική αυλή/γυμναστήριο σχολείου/ πάρκο
- **(60 λεπτά)** σχολική αυλή/γυμναστήριο σχολείου/ πάρκο
- **(15 λεπτά)** στην αίθουσα διδασκαλίας

Εργαστήριο 3^ο: Φυσική αγωγή για παιδιά ηλικίας 3-5 ετών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με κινητικά προβλήματα: Κυκλική γυμναστική (90min).

- **(15 λεπτά)** σχολική αυλή/γυμναστήριο σχολείου/ πάρκο
- **(60 λεπτά)** σχολική αυλή/γυμναστήριο σχολείου/ πάρκο

- **(15 λεπτά)** στην αίθουσα διδασκαλίας

6. Οδηγίες βήμα προς βήμα για την υλοποίηση δραστηριοτήτων βασισμένων στη διεπιστημονική προσέγγιση

Εργαστήριο 1^ο: Φυσική αγωγή για παιδιά ηλικίας 3-5 ετών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με κινητικά προβλήματα: Παιχνίδια ρίψης

Τα παιχνίδια ρίψης είναι εύκολα προσαρμόσιμα, καθώς δεν απαιτούν υπερβολική κίνηση. Για να μπορέσουν να συμμετέχουν όλα τα παιδιά, θα φτιάξουμε 4 ή 5 σταθμούς από τους οποίους θα περάσουν όλα τα παιδιά σε ομάδες των 5 ή 6 παιδιών. Ο αριθμός των παιχνιδιών που θα δημιουργήσουμε στους διάφορους σταθμούς εξαρτάται επίσης από το μέγεθος της σχολικής αυλής. Αν δεν μπορείτε να κατανείμετε τα παιδιά σε μικρές ομάδες για τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες, να θυμάστε ότι το να παρακολουθούν και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των συνομηλίκων τους στις δραστηριότητες είναι επίσης σημαντικό.

- **Παιχνίδι «Disco-golf».** Ετοιμάστε 3 ή 4

στεφάνια τα οποία θα κατανεμηθούν στο γήπεδο και θα αριθμηθούν. Αυτά τα στεφάνια θα αποτελέσουν τις «τρύπες». Κάθε παιδί πρέπει να ρίξει ένα δίσκο που θα λειτουργήσει ως «μπάλα» μέσα στα στεφάνια. Τα παιδιά θα έχουν μαζί τους ένα φύλλο καταγραφής (πίνακα) όπου θα γράψουν το όνομα τους και τον αριθμό των ρίψεων ανά «τρύπα».

- **Παιχνίδι μπόουλινγκ:** Σε αυτή την περίπτωση, συνιστάται να φτιάξετε κορύνες μπόουλινγκ με μικρά πλαστικά μπουκάλια τα οποία μπορείτε να γεμίσετε με υλικά ώστε να είναι βαριά και επίσης να τα διακοσμήσετε ζωγραφίζοντας το εξωτερικό τους. Τα *skittles* μπορούν να κατασκευαστούν από ρολά κουζίνας ή από ρολά τουαλέτας. Η δημιουργία των *skittles* μπορεί να αποτελέσει δραστηριότητα στην οποία να εμπλακούν τα παιδιά. Μια παραλλαγή του παιχνιδιού είναι να χρησιμοποιήσετε κορύνες που είναι βαμμένες με διαφορετικό χρώμα και να ενθαρρύνετε τα παιδιά να ρίχνουν κάτω τις κορύνες από ένα συγκεκριμένο χρώμα, ώστε να προάγεται ακόμα ένα είδος μάθησης για τα παιδιά 3-5 ετών.
- **Παιχνίδι με κώνους:** Στήστε κώνους και ενθαρρύνεται να παιδιά να ρίξουν στεφάνια για να περάσουν γύρω από τους κώνους
- **Στόχος στο έδαφος:** Σχεδιάστε έναν στόχο με κιμωλία στο έδαφος και ενθαρρύνεται τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν μικρά αντικείμενα για να τα πετάξουν, προκειμένου να

πετύχουν το υψηλότερο δυνατό σκορ. Αν δεν είναι δυνατόν να ζωγραφίσετε στο έδαφος, φτιάξτε ένα σχήμα από σπάγκο για να δημιουργήσετε το στόχο.

- **Χτυπήστε το κουδούνι:** Για το παιχνίδι αυτό ο/η εκπαιδευτικός ΠΑΕ κρεμάει ένα κουδούνι ύψους περίπου δύο μέτρων και παρέχει στα παιδιά ένα καλάθι γεμάτο μικρές μπάλες. Με την οδηγία από τον/την εκπαιδευτικό «Χτύπα το κουδούνι!», κάθε παιδί ενθαρρύνεται να πάρει μια μπάλα και την πετάει στο κουδούνι με στόχο να το χτυπήσει. Αυτό το παιχνίδι μπορεί επίσης να παιχτεί σε ομάδες των πέντε ή έξι παιδιών. Εναλλάξ τα παιδιά προσπαθούν να χτυπήσουν το καμπανάκι και όποιο παιδί καταφέρει να το χτυπήσει τις περισσότερες φορές είναι νικητής.

Παραλλαγή: Μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να εκτελέσουν τις ρίψεις που προτείνονται σε αυτές τις δραστηριότητες καθισμένα σε μια καρέκλα. Με αυτόν τον τρόπο θα έχουν «μπει στη θέση» των παιδιών με ΚΔ.

Οι δραστηριότητες αυτές θα μπορούσαν να αποτελέσουν μέρος του εργαστηρίου 3, που αφορά την κυκλική γυμναστική.

(15 λεπτά) Θερμή υποδοχή και εισαγωγή στο εργαστήριο. Σύντομη επεξήγηση των στόχων του εργαστηρίου. Διασκεδαστικές ασκήσεις προθέρμανσης για να κινηθούν τα παιδιά και να γίνουν ευλύγιστα. Ήπιες δραστηριότητες διάταξης για την προετοιμασία των μυών για το σωματικό παιχνίδι. Μπορείτε να έχετε ζωντανή μουσική ή μουσική υπόκρουση για να αυξήσετε τα κίνητρα των παιδιών για συμμετοχή. Τα παιδιά μοιράζονται σε ομάδες και κατανέμονται στα διάφορα παιχνίδια ή τους σταθμούς. Τα παιδιά με ΚΔ μπορούν να εκτελέσουν τις ειδικές ασκήσεις προθέρμανσης καθισμένα στο τροχοκάθισμα όπως παρουσιάζονται σε αυτή τη γραφική απεικόνιση².

(60 λεπτά) Δώστε ένα χρονικό πλαίσιο 15 έως 20 λεπτά για παιχνίδι και με το σφύριγμα, ανακοινώστε την αλλαγή του παιχνιδιού. Τα παιδιά όπως είναι χωρισμένα σε ομάδες θα μετακινηθούν από τον ένα σταθμό στον άλλο. Ως εκπαιδευτικός ΠΑΕ, θα πρέπει να προσεγγίζεται τακτικά τις ομάδες ώστε να παρέχετε στα παιδιά τη βοήθεια που χρειάζονται.

(15 λεπτά) Στην αίθουσα διδασκαλίας ή καθισμένοι στην παιδική χαρά, θα μιλήσουμε για το τι κάναμε και πώς διασκεδάσαμε. Ο/Η εκπαιδευτικός ΠΑΕ θα κρατήσει σημειώσεις προκειμένου να βελτιώσει τις δραστηριότητες στο μέλλον.

Σημείωση: Η διάρκεια που δίνεται εδώ για τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων είναι ενδεικτική. Θα εξαρτηθεί όχι μόνο από τον αριθμό των παιδιών και τον πραγματικό διαθέσιμο χρόνο, αλλά και από την προσοχή των παιδιών ηλικίας 3-5 ετών, η οποία είναι γνωστό ότι είναι περιορισμένη σε αυτή την ηλικία.

² <https://drive.google.com/file/d/1rgPJVPgcezxexQZQIqgPHZQ9N8jXzMy3g/view?usp=sharing>

Να ληφθεί υπόψη: Οι δραστηριότητες αυτές, λόγω της απλότητάς τους τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην εκτέλεσή τους, μπορούν να διεξαχθούν στο γυμναστήριο του σχολείου, στην αυλή του σχολείου ή σε ένα πάρκο. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο σχεδιασμού μιας δραστηριότητας σε υπαίθριο χώρο, σας συνιστούμε να διαβάσετε τις Κατευθυντήριες Γραμμές για Εκπαιδευτικούς ΠΑΕ (Πακέτο Εργασίας 2)³.

Εργαστήρι 2º: Φυσική αγωγή για παιδιά ηλικίας 3-5 ετών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με κινητικά προβλήματα: Κινητικά Παιχνίδια

Τα παιχνίδια ρίψεων μπορούν να διαμορφωθούν και ως παιχνίδια κίνησης.

Ζώα που κυνηγούν: Αυτό το παιχνίδι ρίψης παίζεται ως εξής: Δύο παιδιά παριστάνουν τις κουκουβάγιες. Τα παιδιά αυτά κρατούν μια μαλακή μπάλα και προσπαθούν να την ρίξουν στα υπόλοιπα παιδιά της τάξης, που παριστάνουν τους αρουραίους. Οι κανόνες είναι εύκολοι:

- Το παιδί που έχει την μπάλα στα χέρια του μπορεί μόνο να ρίξει ή να πασάρει σε ένα άλλο παιδί. Δεν μπορεί να κάνει άλλες κινήσεις.
- Εάν το παιδί που έχει την μπάλα καταφέρει να πετύχει κάποιο άλλο παιδί, προστίθεται σε αυτούς που πιάστηκαν. Τελικός στόχος του παιχνιδιού είναι να πιαστεί όλη την τάξη.

Αυτό το παιχνίδι ρίψης μπορεί να παιχτεί είτε σε μια μεγάλη ομάδα είτε σε μικρές ομάδες, ανάλογα με το επίπεδο της κάθε ομάδας. Καλό είναι να ξεκινήσετε με μικρές ομάδες για να διασφαλίσετε ότι τα παιδιά κατανοούν τους κανόνες του παιχνιδιού. Όταν επιτευχθεί αυτό, ο αριθμός των παιδιών στις ομάδες μπορεί να αυξηθεί σταδιακά, και να εισαχθούν στο παιχνίδι οι δύο μπάλες.

Κυνήγι αλεπούς: Σε έναν καθορισμένο χώρο, κάθε παιδί βάζει ένα κομμάτι ύφασμα πίσω από το σώμα του, στερεωμένο στο παντελόνι του (όπως η ουρά μιας αλεπούς). Τα παιδιά στη διάρκεια του παιχνιδιού ενθαρρύνονται να τραβήξουν την ουρά των άλλων παιδιών και να την τοποθετήσουν πίσω τους. Νικητής είναι το παιδί που θα μαζέψει τις περισσότερες ουρές στο τέλος του παιχνιδιού. Τα παιδιά που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα μπορούν να τοποθετήσουν την ουρά τους στο τροχοκάθισμα.

Προσεκτικός, προσεκτικός: Όλα τα παιδιά κινούνται ελεύθερα στον υπαίθριο χώρο. Ο/Η εκπαιδευτικός ΠΑΕ θα υποδείξει ένα συγκεκριμένο μέρος ή αντικείμενο, όπως «το φύλλο μιας βελανιδιάς», «ένα ξύλο», «κάτι που έχει χρώμα καφέ», «κάτι που μυρίζει σαν δάσος τις βροχερές μέρες» κ.τλ., και ενθαρρύνει τα παιδιά να πάνε να αγγίζουν το συγκεκριμένο

³https://www.outdoor4mi.eu/wp-content/uploads/2024/10/WP2-FINAL-ENG_GUIDELINES_OUTDOOR4MI.pdf

μέρος ή αντικείμενο. Τα παιδιά με ΚΔ θα έχουν ενδεχομένως κάποιες δυσκολίες να φτάσουν στο μέρος ή αντικείμενο που ορίζει ο/η εκπαιδευτικός και ίσως φτάσουν τελευταία εκεί. Για να δημιουργήσουμε ανάλογη πρόκληση για τα παιδιά χωρίς ΚΔ ώστε να μπορούν τα παιδιά με ΚΔ να εμπλακούν ισότιμα στη δραστηριότητα, μπορούμε να ζητήσουμε στα παιδιά χωρίς ΚΔ να κινηθούν με διαφορετικό τρόπο όπως για παράδειγμα να συρθούν, να πηδήξουν στο ένα πόδι κ.τλ.

Ο κυνηγός είναι εδώ: Για τις ανάγκες του συγκεκριμένου παιχνιδιού ο/η εκπαιδευτικός ΠΑΕ, σχεδιάζει πέντε ή έξι κύκλους στο πάτωμα της τάξης. Ο κάθε κύκλος θα αφορά ένα ζώο που βρίσκεται στο δάσος. Εκτός από κύκλους ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να σχεδιάσει τη σιλουέτα του ζώου για το οποίο αναφέρεται κάθε κύκλος. Τα παιδιά χωρίζονται σε μικρές ομάδες και μέσα σε κάθε κύκλο που αντιπροσωπεύει ένα ζώο. Με το σύνθημα οδηγία «Ας παίξουμε στο δάσος!» τα παιδιά βγαίνουν από τους κύκλους τους κάνοντας τις κινήσεις του κάθε ζώου το οποίο παριστάνουν: κάποια πηδούν σαν βατράχια, άλλα τρέχουν σαν άλογα, περπατούν στα τέσσερα όπως ο σκύλος, πηδούν σαν κουνέλια, πετούν σαν πουλιά. Με το σύνθημα «Ο κυνηγός ήρθε!» όλοι πρέπει να τρέξουν στο σπίτι τους (στους κύκλους τους), με τις ίδιες κινήσεις όπως πριν. Το παιχνίδι μπορεί να περιπλεχθεί με το να αναλάβει ένα παιδί το ρόλο του κυνηγού, ο οποίος πρέπει να ξεκινήσει να κυνηγά τα ζώα με το σύνθημα του δασκάλου «Ο κυνηγός ήρθε!» Ανάλογα με το είδος της μειωμένης κινητικότητας μπορεί να διαμορφωθεί η κίνηση με την οποία θα κινηθεί το παιδί προσποιούμενο το ζώο.

(15 λεπτά) Θερμή υποδοχή και εισαγωγή στο εργαστήριο. Σύντομη επεξήγηση των στόχων του εργαστηρίου. Διασκεδαστικές ασκήσεις προθέρμανσης για να κινηθούν τα παιδιά και να γίνουν ευλύγιστα. Ήπιες δραστηριότητες διάταξης για την προετοιμασία των μυών για το σωματικό παιχνίδι. Μπορείτε να παίξετε ζωντανή μουσική για να αυξήσετε τα κίνητρα των παιδιών. Τα παιδιά με ΚΔ μπορούν να εκτελέσουν τις ειδικές ασκήσεις προθέρμανσης για παιδιά σε τροχικάθισμα που παρουσιάζονται σε αυτή τη γραφική απεικόνιση⁴.

(60 minutes) Δώστε ένα χρονικό πλαίσιο 15 έως 20 λεπτά για παιχνίδι και με το σφύριγμα του σφυρίγματος ανακοινώστε την αλλαγή του παιχνιδιού.

(15 minutes) Στην αίθουσα διδασκαλίας ή καθισμένοι στην παιδική χαρά, θα μιλήσουμε για το τι κάναμε και πώς διασκεδάσαμε. Ο/Η εκπαιδευτικός ΠΑΕ θα κρατήσει σημειώσεις προκειμένου να βελτιώσει τις δραστηριότητες στο μέλλον.

Σημείωση: Η διάρκεια που δίνεται εδώ για τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων είναι ενδεικτική. Θα εξαρτηθεί όχι μόνο από τον αριθμό των παιδιών και τον πραγματικό διαθέσιμο χρόνο, αλλά και

⁴ <https://drive.google.com/file/d/1rgPJVPgcezxexZQRQlghZQ9N8jXzMy3g/view?usp=sharing>

από την προσοχή των παιδιών ηλικίας 3-5 ετών, η οποία είναι γνωστό ότι είναι περιορισμένη σε αυτή την ηλικία.

Να ληφθεί υπόψη: Οι δραστηριότητες αυτές, λόγω της απλότητάς τους τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην εκτέλεσή τους, μπορούν να διεξαχθούν στο γυμναστήριο του σχολείου, στην αυλή του σχολείου ή σε ένα πάρκο. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο σχεδιασμού μιας δραστηριότητας, σας συνιστούμε να διαβάσετε τις Κατευθυντήριες Γραμμές για Εκπαιδευτικούς ΠΑΕ (Πακέτο Εργασίας 2⁵).

Εργαστήρι 3^ο: Φυσική αγωγή για παιδιά ηλικίας 3-5 ετών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με κινητικά προβλήματα: Κυκλική γυμναστική

Οι δραστηριότητες κυκλικής γυμναστικής που παρουσιάζονται πιο κάτω είναι σχολαστικά σχεδιασμένες για να προάγουν την ανάπτυξη των κινητικών και γνωστικών δεξιοτήτων των παιδιών. Σε αυτό το κρίσιμο στάδιο της σωματικής και γνωστικής τους ανάπτυξης, η κυκλική γυμναστική αποτελεί βασική δραστηριότητα για την ανάπτυξη του συντονισμού, της ισορροπίας και της επίγνωσης του σώματος.

Τα οφέλη μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τρεις πτυχές:

Κινητική ανάπτυξη: Βελτίωση του συντονισμού ματιού-χεριού και ματιού-ποδιού και ενδυνάμωση των μυών και ανάπτυξη λεπτών κινητικών δεξιοτήτων.

Γνωστική διέγερση: Ανάπτυξη της συγκέντρωσης και της προσοχής- και βελτίωση της χωρικής μνήμης και της επίλυσης προβλημάτων.

Κοινωνικοποίηση και επικοινωνία: Προώθηση της ομαδικής εργασίας και της επικοινωνίας και δημιουργία θετικών σχέσεων με άλλα παιδιά.

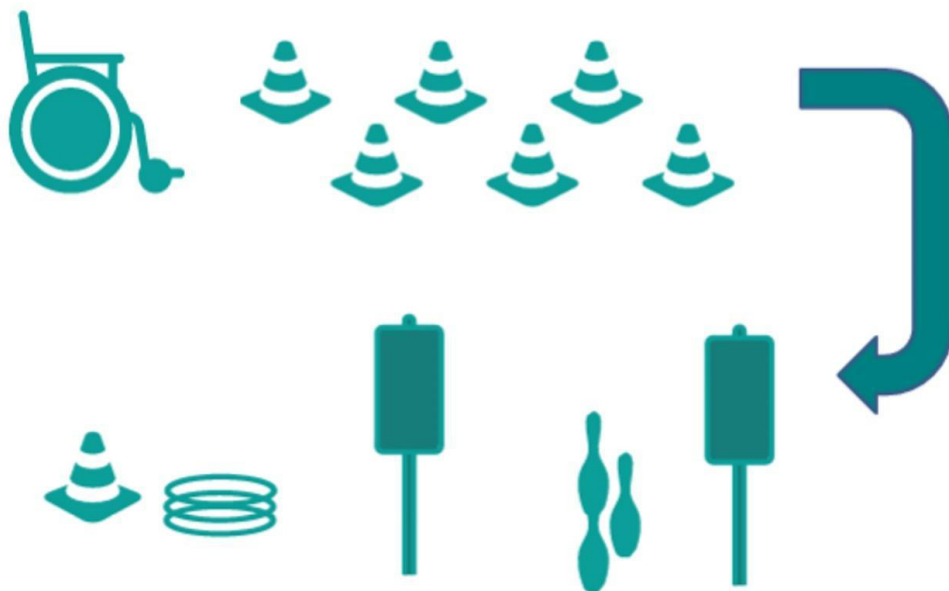
⁵https://www.outdoor4mi.eu/wp-content/uploads/2024/10/WP2-FINAL-ENG_GUIDELINES_OUTDOOR4MI.pdf

Όταν σχεδιάζουμε δραστηριότητες κυκλικής γυμναστικής, όπως και με άλλες ψυχοκινητικές δραστηριότητες, πρέπει να γνωρίζουμε τους περιορισμούς των παιδιών με ΚΔ, αλλά πρέπει κυρίως να εστιάζουμε στις δυνατότητές τους.

Για τον σχεδιασμό δραστηριοτήτων κυκλικής γυμναστικής για παιδιά που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα, συνηθίζεται να χρησιμοποιούνται κώνοι ώστε να φαίνεται η πορεία που μπορούν να ακολουθήσουν. Κάθε είδος δραστηριότητας θα πρέπει να εκτελεστεί σε ένα συγκεκριμένο σημείο, όπως το να πετάξουν μια μπάλα σε έναν κάδο (μπάσκετ), να χτυπήσουν μια μικρή μπάλα

στο έδαφος με ένα μπαστούνι (γκολφ), ή να ρίξουν στεφάνια σε κώνους. Μπορούμε να προσθέσουμε και άλλους σταθμούς όπου να καλούνται τα παιδιά να απαντήσουν απλές ερωτήσεις σε κάποιο σταθμό της κυκλικής γυμναστικής, π.χ. «τι κάνει ο σκύλος». Ας μην ξεχνάμε ότι οι δραστηριότητες είναι σχεδιασμένες για παιδιά από 3 έως 5 ετών, οπότε οι ερωτήσεις πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στο ακαδημαϊκό τους επίπεδο και να

σχετίζονται με τη φύση, για παράδειγμα, «πες ένα πράγμα που αγαπάς στην ύπαιθρο», «σε ποια εποχή έχεις περισσότερο ήλιο».

Εικόνα: Παραστατική αναπαράσταση. Προτείνεται κάθε σταθμός να έχει φυσικούς πόρους για να περάσουν τα παιδιά ⁶

Τα παιδιά που δεν έχουν κινητικά προβλήματα μπορούν να συμμετέχουν στην ίδια δραστηριότητα, προσαρμόζοντας τα υλικά στο χώρο.

Η συγκεκριμένη σειρά κυκλικών δραστηριοτήτων μπορεί να γίνει ως «σκυταλοδρομία» σε ομάδες ή ατομικά. Μια επιλογή είναι μέχρι να ολοκληρωθεί κάθε δραστηριότητα, να μην μπορεί να προχωρήσει το επόμενο παιδί, μια άλλη, να δίνεται βαθμολογία για την ολοκλήρωση κάθε δραστηριότητας ή επίσης μπορεί να μετρείται η ταχύτητα ολοκλήρωσης των δραστηριοτήτων.

Οι δραστηριότητες κυκλικής γυμναστικής μπορούν να γίνουν ακόμα πιο προκλητικές για τα παιδιά που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα με την προσθήκη μιας ράμπας. Επίσης εάν το παιδί μπορεί να μετακινηθεί με ευκολία μέσα ή έξω από το τροχοκάθισμα θα μπορούσε να προστεθεί ένα χαλί και να καλέσουμε το παιδί να το διασχίσει έρποντας σαν φίδι. Θα μπορούσαν επίσης να προστεθούν στην κυκλική γυμναστική η εκτέλεση στροφών με τροχοκάθισμα, ή η αλλαγή κατεύθυνσης, μέσω περιστροφής, ή πλήρους στροφής, ή ακόμα και η κίνηση σε σχήμα 8 ή η διπλή στροφή. Επίσης μπορεί να γίνει εναλλαγή στη φορά με την οποία θα εκτελέσουν τις δραστηριότητες τα παιδιά, δεξιόστροφα ή αριστερόστροφα όπως και να χρησιμοποιηθεί χρονομέτρηση για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων σε ομάδες ή ατομικά.

(15 λεπτά) Θερμή υποδοχή και εισαγωγή στο εργαστήριο. Σύντομη επεξήγηση των στόχων του εργαστηρίου. Διασκεδαστικές ασκήσεις προθέρμανσης για να κινηθούν τα παιδιά και να γίνουν ευλύγιστα. Ήπιες δραστηριότητες διάταξης για την προετοιμασία των μυών για το σωματικό παιχνίδι. Μπορείτε να παίξετε ζωντανή μουσική για να αυξήσετε τα κίνητρα των παιδιών. Τα παιδιά με ΚΔ μπορούν να εκτελέσουν τις ειδικές ασκήσεις προθέρμανσης για παιδιά σε τροχοκάθισμα που παρουσιάζονται σε αυτή τη γραφική απεικόνιση⁷.

(60 λεπτά) Τα παιδιά εκτελούν τις δραστηριότητες κυκλικής γυμναστικής σύμφωνα με τον προγραμματισμό και τους κανόνες που θα καθορίσει ο/η εκπαιδευτικός. Η κυκλική γυμναστική αποτελεί ένα ιδανικό πλαίσιο για να διασκεδάσουν τα παιδιά, αναπτύσσοντας παράλληλα τις κινητικές και ψυχοκινητικές τους δεξιότητες.

(15 λεπτά) Στην αίθουσα διδασκαλίας ή καθισμένοι στην παιδική χαρά, θα μιλήσουμε για το τι κάναμε και πώς διασκεδάσαμε. Θα δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή στα σχόλια των παιδιών με ΚΔ. Ο/Η εκπαιδευτικός ΠΑΕ θα κρατήσει σημειώσεις προκειμένου να βελτιώσει τις δραστηριότητες στο μέλλον. Οι δραστηριότητες κυκλικής γυμναστικής μπορούν να σχεδιαστούν σε υπαίθριο χώρο, στο πάρκο ή στην αυλή του σχολείου, εάν και εφόσον το έδαφος επιτρέπει την πρόσβαση σε

⁶Εικόνα: Ιδία επεξεργασία.

⁷ <https://drive.google.com/file/d/1rgPJVPgcezxexZQRlqgPHZQ9N8jXzMy3g/view?usp=sharing>

τροχοκάθισμα χωρίς εμπόδια. Εάν οι δραστηριότητες κυκλικής γυμναστικής θα διοργανωθούν εκτός σχολικού χώρου θα πρέπει ο χώρος που θα χρησιμοποιηθεί να είναι σαφώς οριοθετημένος. Για περισσότερες πληροφορίες για τον τρόπο σχεδιασμού υπαίθριων δραστηριοτήτων, συνιστούμε να διαβάσετε τις Κατευθυντήριες Γραμμές για Εκπαιδευτικούς ΠΑΕ (Πακέτο Εργασίας 2)⁸.

7. Συμπερίληψη: πώς να εξατομικεύσετε τις δραστηριότητες για όλα τα παιδιά της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με ΚΔ

Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ, διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην ένταξη παιδιών με ΚΔ. Επίσης το εκπαιδευτικό σύστημα έχει ευθύνη στη διαμόρφωση προσβάσιμων υπαίθριων χώρων. Η διασφάλιση ομαλού εδάφους, η ύπαρξη πλατιών πεζοδρομίων στα οποία μπορούν να κινηθούν τροχοκαθίσματα, η ύπαρξη ραμπών πρόσβασης, θυρών αυτόματης πρόσβασης και ανελκυστήρων αποτελούν επίσης υποχρέωση της διεύθυνσης της σχολικής μονάδας.

Η ύπαρξη μιας παιδικής χαράς χωρίς αποκλεισμούς δεν είναι καλή μόνο για το σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε εξωτερικούς χώρους. Έχει διπλό όφελος, αφού αφενός διευκολύνει τα παιδιά με αναπηρία να συμμετέχουν, να διασκεδάζουν και να σταματήσουν να αισθάνονται διαφορετικά από τους συνομηλίκους τους και αφετέρου βοηθά τους υπόλοιπους μαθητές να συνειδητοποιήσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φίλοι τους πριν για να ενταχθούν ισότιμα στις κοινωνικές δραστηριότητες της ζωής.

Τα παιδιά τείνουν να εμπλέκονται αυθόρμητα στο παιχνίδι, αλλά όταν αισθανθούν ότι το περιβάλλον δεν είναι ευνοϊκό, και υπάρχουν εμπόδια ή δυσκολίες αποστασιοποιούνται, ώστε να μη βλάψουν τον εαυτό τους. Όλες οι δραστηριότητες που παρουσιάστηκαν στο συγκεκριμένη εργαστήρι έχουν επιλεγεί εστιασμένα ώστε να μπορούν να πραγματοποιηθούν από παιδιά με και χωρίς κινητικά προβλήματα. Οι δραστηριότητες θα πρέπει να είναι εξατομικευμένες και προσαρμοσμένες

⁸https://www.outdoor4mi.eu/wp-content/uploads/2024/10/WP2-FINAL-ENG_GUIDELINES_OUTDOOR4MI.pdf

τόσο στην συγκεκριμένη ομάδα παιδιών που θα εμπλακούν σε αυτές, όσο και στα χαρακτηριστικά του κάθε παιδιού, είτε αυτό έχει, είτε όχι κινητικά προβλήματα.

Πολλά παιδιά με αναπηρίες δυσκολεύονται να απολαύσουν και να αποκομίσουν όλα τα οφέλη που συνδέονται με δραστηριότητες που απαιτούν κίνηση λόγω προσωπικών εμποδίων (λόγω της αναπηρίας τους, ή γιατί αισθάνονται ανέκανα να εκτελέσουν μια δραστηριότητα), φυσικών εμποδίων (αρχιτεκτονικός σχεδιασμός χώρων) ή κοινωνικών εμποδίων (διακρίσεις ή απόρριψη από τους συνομηλίκους τους).

Τέλος, πολλές οικογένειες τείνουν να υπερπροστατεύουν τα παιδιά με αναπηρία. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να πείσουν τους γονείς ότι το να επιτρέψουν στα παιδιά με αναπηρία να εγκαταλείψουν τη ζώνη «άνεσής» τους και να εμπλακούν σε κινητικές δραστηριότητες, μπορεί να τα βοηθήσει να βρουν νέες δραστηριότητες και να γίνουν πιο αυτόνομα.

8. Πιθανοί παράγοντες κινδύνου

Η ζωή των παιδιών με ΚΔ χαρακτηρίζεται από ένα συνεχή αγώνα ενάντια σε μια κοινωνία γεμάτη εμπόδια και φραγμούς που πρέπει να αντιμετωπίζουν καθημερινά: σκάλες, πόρτες, στενές προσβάσεις, ανώμαλα δάπεδα που δυσκολεύουν την κίνηση, στοιχεία σε διαφορετικά ύψη κ.λπ. Κάθε εκπαιδευτικό σύστημα θα μπορεί να λάβει μια σειρά μέτρων για την προσαρμογή του περιβάλλοντος στις ανάγκες των παιδιών με αναπηρίες.

Οι πιο κάτω παράγοντες αποτελούν σημαντικούς πυλώνες για τη διασφάλιση της ασφαλούς πρόσβασης των παιδιών με αναπηρία στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες:

Πρόσβαση: Είναι η διαδρομή προσβάσιμη από στάσεις λεωφορείων, χώρους στάθμευσης που προορίζονται για άτομα με αναπηρία, δημόσιους χώρους στάθμευσης, δημόσια κτίρια και διαδρομές γύρω από την παιδική χαρά; Υπάρχει τουλάχιστον μία είσοδος στην παιδική χαρά η οποία είναι προσβάσιμη; Υπάρχει σήμανση για άτομα με προβλήματα όρασης στον κήπο ή στην παιδική χαρά, που να υποδεικνύει τον εξοπλισμό από παιχνίδια ή τις θέσεις για ξεκούραση στον κήπο; Είναι το χρησιμοποιούμενο πεζοδρόμιο συμπαγές, σκληρό, αντισlip, που επιτρέπει την πρόσβαση σε τροχοκάθισμα; Υπάρχουν εμπόδια στη διαδρομή που οδηγεί στην παιδική χαρά; Οι ράμπες έχουν κλίση μικρότερη από 8%;

Υποδομές και υπηρεσίες: Οι βρύσες με παροχή νερού βρίσκονται σε διαφορετικά ύψη; Οι μηχανισμοί ανοίγματος και κλεισίματος των βρυσών είναι εύχρηστοι; Οι κάδοι απορριμμάτων βρίσκονται κοντά στους χώρους παιχνιδιού και σε ύψος μεταξύ 70 και 90 εκατοστών; Οι κούνιες είναι σχεδιασμένες ώστε να επιτρέπουν στα παιδιά να πιαστούν από αυτές όταν αιωρούνται; Το κάθισμα της κούνιας βρίσκεται σε ύψος που διευκολύνει την πρόσβαση από τροχοκάθισμα; Διαθέτει το κάθισμα της κούνιας προσάρτηση για το σώμα;

Ο καλύτερος τρόπος για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων είναι ο προσεγμένος σχεδιασμός των δραστηριοτήτων εκ των προτέρων.

9. Ερωτήσεις αναστοχασμού και προβληματισμού

Ξεκινώντας από τους στόχους που έχουμε θέσει για αυτό το εργαστήριο, πρέπει να θέσουμε τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Τα παιδιά διασκέδασαν με τις δραστηριότητες και θέλουν να τις επαναλάβουν κάποια άλλη μέρα;
- Τα παιδιά διαφάνηκε να αποκτούν έλεγχο του σώματός του και να αναπτύσσουν στρατηγικές για κινηθούν στο περιβάλλον με ασφαλή τρόπο;
- Τα παιδιά παρουσιάζουν έλεγχο της συναισθηματικής του κατάστασης; Διαφάνηκε να συμπεριφέρονται με σεβασμό, αλληλεγγύη, υπευθυνότητα, και καλή διάθεση στους συμμαθητές τους κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων;
- Τα παιδιά φάνηκε να εκφράζονται με δημιουργικότητα στις κινητικές προκλήσεις των δραστηριοτήτων και επιδεικνύουν αυτοπεποίθηση στη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες;
- Τα παιδιά δείχνουν θετική στάση στις δυσκολίες που συναντούν, και πρόθεση να βρουν λύσεις για να ξεπεράσουν τις δυσκολίες;
- Τα παιδιά δείχνουν να οικοδομούν τις προσωπικές τους ταυτότητες μέσα από τη γνωριμία του σώματος τους και των λειτουργιών του;
- Τα παιδιά φάνηκε να συνδέονται περισσότερο με τη φύση;

10. Συμβουλές και προτάσεις για τη συμμετοχή οικογενειών

Η εμπιστοσύνη μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας είναι το κλειδί για την ευνοϊκή στάση των γονέων απέναντι στην ΥΕ.

1. Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει να ενημερώνουν για τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα είτε υπαίθρια είτε στις αίθουσες του νηπιαγωγείου.
2. Οι γονείς δεν είναι οι μόνοι που έχουν αμφιβολίες. Αν εσείς ως εκπαιδευτικός ΠΑΕ, έχετε αμφιβολίες για τις ικανότητες του παιδιού, τηλεφωνήστε στους γονείς και ρωτήστε τους. Η αμφίδρομη επικοινωνία είναι απαραίτητη.
3. Παρουσιάστε στους γονείς τις πληροφορίες που αφορούν τις δραστηριότητες των παιδιών στο νηπιαγωγείο με αντικειμενικό τρόπο. Επισημάνετε για παράδειγμα, ότι οι εκδρομές στο ύπαιθρο ενέχουν κινδύνους, αλλά υπογραμμίστε ότι ο επαγγελματισμός του διδακτικού προσωπικού και ο καλός προγραμματισμός μειώνουν αυτούς τους κινδύνους.

4. Να έχετε πάντα κατά νου ότι προτεραιότητα έχει το παιδί και η εστίαση θα πρέπει δίνεται σε ενέργειες που προωθούν το καλύτερο για το παιδί. Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί βρίσκονται στην ίδια βάρκα και πρέπει να κωπηλατούν προς την ίδια κατεύθυνση.
5. Μοιραστείτε αυτές τις πληροφορίες που μπορείτε να βρείτε στη γραφική απεικόνιση⁹ για να πείσετε τους γονείς για τα οφέλη της ΥΕ. Αξίζει τον κόπο!

⁹ <https://drive.google.com/file/d/1rgPJVPgcezxoeZRQlqgPHZQ9N8jXzMy3g/view?usp=sharing>

Υπαίθριος Χώρος Διήγησης

1. Στόχοι και περιεχόμενο εργαστηρίου

Σκοπός του εργαστηρίου είναι να δημιουργήσει μια εμπλουτισμένη, πολυαισθητηριακή εμπειρία αφήγησης παραμυθιού στα παιδιά πρώιμης παιδικής ηλικίας που προωθεί την ανάπτυξη της γλώσσας και των δεξιοτήτων προφορικής επικοινωνίας, της φαντασίας, της καλλιτεχνικής και μουσικής έκφρασης και των κοινωνικών δεξιοτήτων. Με την ενσωμάτωση στοιχείων της φύσης και ηχοτοπίων, της δημιουργικής τέχνης, του μουσικού αυτοσχεδιασμού, της κίνησης και του παιχνιδιού ρόλων στη διαδικασία της αφήγησης, η δραστηριότητα στοχεύει στην ανάπτυξη του λεξιλογίου και των δεξιοτήτων ακρόασης των παιδιών, ενώ παράλληλα διεγείρει τη δημιουργικότητά τους και την εκτίμηση του φυσικού κόσμου. Αυτή η πρακτική, βιωματική μαθησιακή προσέγγιση της διήγησης μιας ιστορίας παρέχει ένα ελκυστικό μαθησιακό πλαίσιο που ενθαρρύνει την παιγνιώδη και ουσιαστική εμπλοκή όλων των παιδιών.

Το εργαστήριο, και όλες οι δραστηριότητες που παρουσιάζονται σε αυτό, βασίζονται σε μια ιστορία με τίτλο «Ο Πέτρος ο φωτογράφος και η περιπέτειά του στη φύση». Πρόκειται για μια ιστορία για έναν φωτογράφο με το όνομα Πέτρος, ο οποίος λάτρευε να φωτογραφίζει τη ζωή της πόλης, αλλά άρχισε να του λείπει η γαλήνη της φύσης. Μετακόμισε σε ένα μικρό χωριό που περιβαλλόταν από δάση και λίμνες, όπου βρήκε τη χαρά να φωτογραφίζει τη φύση. Ο Πέτρος έφτιαξε ένα βιβλίο με φωτογραφίες που έβγαλε από τη φύση, το οποίο ενέπνευσε τους ανθρώπους της πόλης να εκτιμήσουν τη φύση και να ενδιαφερθούν για την προστασία της. Πολλοί άνθρωποι επισκέφθηκαν το γαλήνιο μέρος στη φύση που αγάπησε ο Πέτρος, και ήταν πολύ ευτυχισμένος που μοιράστηκε τα θαύματα της φύσης με άλλους.

Το εργαστήριο έχει σχεδιαστεί για να πραγματοποιηθεί τόσο σε υπαίθριο χώρο όσο και μέσα στις αίθουσες του νηπιαγωγείου. Για τις υπαίθριες δραστηριότητες συνιστούμε έναν προσβάσιμο χώρο ικανό να διεγείρει την ουσιαστική, παιγνιώδη μάθηση και που ενισχύει την εξερεύνηση και την παρατήρηση. Πιο συγκεκριμένα, ο προτεινόμενος υπαίθριος χώρος θα πρέπει να είναι ένας ευρύχωρος, επίπεδος χώρος (πιθανώς η αυλή/ο κήπος του νηπιαγωγείου) με γρασίδι που κατά προτίμηση έχει ένα μεγάλο δέντρο για να καθόμαστε κάτω από τη σκιά του, ή/και άλλα δέντρα ή λουλούδια, ώστε να υπάρχουν πουλιά ή έντομα. Θα μπορούσε επίσης να λάβει χώρα σε ένα κοντινό δάσος, ή άλλο φυσικό περιβάλλον που είναι προσβάσιμο για όλα τα παιδιά (συμπεριλαμβανομένων εκείνων με κινητικές δυσκολίες) και είναι ασφαλές. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά θα καθίσουν κάτω από σκιά, κατά προτίμηση κάτω από ένα μεγάλο δέντρο, ή να χρησιμοποιηθεί ένα κιόσκι/σκηνή. Συνιστούμε τη χρήση ενός μαλακού χαλιού (ή μαξιλαριών) για να κάθονται τα παιδιά σε κύκλο, ώστε να αποφεύγονται τυχόν αλλεργίες λόγω του γρασιδιού. Εάν αυτός ο υπαίθριος χώρος βρίσκεται κοντά σε άλλους χώρους, όπως ένας δρόμος,

ή ένα πάρκο ή άλλα κτίρια, αυτό μπορεί να προσφέρει ένα πιο σύνθετο περιβάλλον ηχοτοπίου και να ενθαρρύνει το παιχνίδι, την εξερεύνηση, τη συζήτηση και τη φαντασία.

2. Επιδιώξεις εργαστηρίου

Στο τέλος αυτού του εργαστηρίου τα παιδιά θα πρέπει να είναι σε θέση να:

Γλωσσικές δεξιότητες:

- Χρησιμοποιούν νέες λέξεις και φράσεις για να περιγράψουν ήχους (στοιχεία του ήχου) σχετικά με το ηχοτοπίο μιας πόλης ή το ηχοτοπίο της υπαίθρου
- Περιγράφουν εικόνες από το φυσικό περιβάλλον χρησιμοποιώντας αφήγηση
- Εμπλέκονται σε φανταστικούς διαλόγους μέσω υπόδυσης ρόλων εμπνευσμένων από τους χαρακτήρες της ιστορίας
- Αφηγούνται το τέλος της ιστορίας Narrate the end of the story

Ακουστικές δεξιότητες:

- Προσδιορίζουν ηχογόνες πηγές από το περιβάλλον
- Ακροώνται και κατανοούν τη διήγηση της ιστορίας

Δεξιότητες εικαστικών τεχνών:

- Χρησιμοποιούν την τέχνη ως μέσο διήγησης της ιστορίας
- Δημιουργούν έργα τέχνης με τη χρήση υλικών από το φυσικό περιβάλλον

- Πειραματίζονται με διαφορετικά υλικά και τεχνικές για την παραγωγή εικαστικών δημιουργιών

Μουσικές δεξιότητες:

- Παράγουν ήχους με τη φωνή τους και με κρουστά σώματος
- Εξερευνούν διαφορετικούς τρόπους παραγωγής ήχων μέσω της φωνής και του σώματος
- Αυτοσχεδιάζουν και δημιουργούν ηχοτοπία χρησιμοποιώντας φυσικά υλικά (πέτρες, κομμάτια ξύλου, φύλλα κ.τλ.)
- Τραγουδούν εκφραστικά

Κοινωνικές δεξιότητες:

- Συνεργάζονται με τους συνομήλικούς τους, συμμετέχοντας σε ομαδικές δραστηριότητες για κοινό στόχο
- Χρησιμοποιούν το σώμα και τις αισθήσεις τους για να επικοινωνούν ιδέες και συναισθήματα
- Συνδέονται με το φυσικό περιβάλλον

Στάσεις:

- Εκτιμούν και σέβονται το φυσικό περιβάλλον
- Αναπτύσσουν θετική στάση για την εξερεύνηση και τον πειραματισμό

3. Πόροι και υλικά

- Στρώμα δαπέδου, ή μαξιλάρια για να καθίσουν τα παιδιά στον υπαίθριο χώρο
- Πλαίσια από χαρτόνι για «φωτογράφιση»
- Πέτρες, καλάμια, κοχύλια, φύλλα, λουλούδια, κομμάτια ξύλου, κουκουνάρια, και οτιδήποτε άλλο φυσικό υλικό που μπορούν να χρησιμοποιήσουν στις εικαστικές τους δημιουργίες
- Πλαστικά μπουκάλια, χαρτί, εφημερίδες, κρουστά όργανα για να χρησιμοποιήσουν στις μουσικές τους συνθέσεις
- Φωτογραφική μηχανή (για φωτογράφιση ή βιντεοσκόπηση)
- Συσκευή εγγραφής ήχου
- Εικόνες ιστορίας (εικονογράφιση)
- Κάρτες εικόνων ιστορίας
- Κρουστά μουσικά όργανα
- Υλικά τέχνης (νερομπογιές, πινέλα, μη τοξική κόλλα, μολύβια, χρωματιστά μολύβια, κραγιόνια, ψαλίδια ασφαλείας)

4. Μέγεθος ομάδας

Κατά προτίμηση, ο αριθμός των παιδιών που συμμετέχουν σε αυτό το εργαστήριο θα μπορούσε να κυμαίνεται μεταξύ 18-22, λαμβάνοντας υπόψη ότι σε κάθε ομάδα υπάρχουν τουλάχιστον δύο εκπαιδευτικοί ΠΑΕ που θα είναι υπεύθυνοι για την υλοποίηση του εργαστηρίου. Ωστόσο, για μεγαλύτερη ομάδα παιδιών, θα χρειαστούν περισσότεροι εκπαιδευτικοί. Η πρόταση εδώ είναι να υπάρχουν 2 δάσκαλοι ΠΑΕ για κάθε 20 περίπου παιδιά. Τα παιδιά θα συμμετέχουν σε ανοιχτές και κατευθυνόμενες δραστηριότητες σε κάποιες περιπτώσεις ατομικά, σε ζευγάρια ή και σε ομάδες των 3-4 ατόμων. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στα παιδιά με αναπηρίες (κινητικές ή άλλες), ώστε να συμπεριληφθούν ισότιμα στις δραστηριότητες. Σε ορισμένες από αυτές τις περιπτώσεις θα υπάρξει ανάγκη για συνοδεία ενηλίκων.

5. Διάρκεια (μέγιστη διάρκεια 2 ώρες)

Το δώρο εκπαιδευτικό εργαστήριο περιλαμβάνει δραστηριότητες σε υπαίθριο χώρο, με βάση τη διήγηση της ιστορίας «Ο Πέτρος ο φωτογράφος και η περιπέτειά του στη φύση» και, ως συνέχεια, δραστηριότητες σε αίθουσα διδασκαλίας. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην ύπαιθρο και μετά από κάποιες δραστηριότητες προθέρμανσης για τον εγκλιματισμό των παιδιών στο υπαίθριο εκπαιδευτικό περιβάλλον (ειδικά αν ο χώρος αυτός δεν βρίσκεται στην οικεία αυλή/κήπο του σχολείου τους), τα παιδιά θα ακούσουν την ιστορία που θα διηγηθούν οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ, θα εμπλακούν δημιουργικά στη διήγηση της ιστορίας και θα έχουν χρόνο να εξερευνήσουν με παιγνιώδη τρόπο το περιβάλλον, να διερευνήσουν τα αγαπημένα τους φυσικά μέρη, να συλλέξουν διαθέσιμα φυσικά υλικά, να «φωτογραφίσουν» και να συμμετάσχουν σε παιχνίδια υπόδυσης ρόλων. Στην αίθουσα διδασκαλίας, τα παιδιά θα συμμετέχουν σε καλλιτεχνικές και μουσικές δημιουργίες που προέρχονται από τις εμπειρίες τους στη φύση.

Η βιωματική, ενσώματη εμπειρία που θα έχουν τα παιδιά στον υπαίθριο χώρο μέσω της ακρόασης της ιστορίας και των ήχων της φύσης (αφτιά), της παρατήρησης της φύσης (μάτια), της αφής των φυσικών υλικών (χέρια) και της μυρωδιάς του φυσικού περιβάλλοντος (όσφρηση) θα τους επιτρέψει να εργαστούν δημιουργικά σε δραστηριότητες μουσικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας με όλες τις αισθήσεις. Τα φυσικά υλικά που θα συλλεγούν από την ύπαιθρο, οι φωτογραφίες και τα οπτικοακουστικά τεκμήρια από τις υπαίθριες δραστηριότητες θα διευκολύνουν τη σύνδεση των δραστηριοτήτων στις αίθουσες διδασκαλίας. Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες ατομικά, σε ζευγάρια ή σε μικρές ομάδες και ομαδικά στην ολομέλεια.

Η πορεία του δώρου εκπαιδευτικού εργαστηρίου περιλαμβάνει:

- **(1 ώρα και 15 λεπτά)** στην αυλή του σχολείου/ ή σε οποιοδήποτε κατάλληλο υπαίθριο χώρο (όπως περιγράφεται πιο πάνω)
- **(45 λεπτά)** στην αίθουσα διδασκαλίας

2. Οδηγίες βήμα προς βήμα για την υλοποίηση δραστηριοτήτων βασισμένων στη διεπιστημονική προσέγγιση

Οι δραστηριότητες είναι δομημένες έτσι ώστε να επιτρέπουν τόσο το δομημένο όσο και το ελεύθερο παιχνίδι. Ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ καθοδηγεί τα παιδιά μέσω δραστηριοτήτων εξοικείωσης και προθέρμανσης, αλλά και μέσω καθοδηγούμενων ομαδικών δραστηριοτήτων για την προώθηση των στόχων αυτού του εργαστηρίου:

(10 λεπτά) Προθέρμανση και εισαγωγή στο εργαστήρι:

Ο/Η εκπαιδευτικός ΠΑΕ, οδηγεί τα παιδιά στον επιλεγμένο υπαίθριο χώρο (βλ. κριτήρια παραπάνω) και τους ζητά να καθίσουν σε κύκλο (στο έδαφος, στο γρασίδι ή σε μαξιλάρια). Τραγουδάει ένα τραγούδι καλωσορίσματος της επιλογής του/της. Επαναλαμβάνει το τραγούδι 2-3 φορές και καλεί τα παιδιά να βρουν μια κίνηση που να συνοδεύει το τραγούδι, επιτρέποντας διαφορετικούς τύπους κίνησης ή χειρονομιών για να εξυπηρετήσει όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως ικανοτήτων. Ο/Η εκπαιδευτικός ΠΑΕ λειτουργεί ως μοντέλο, προσφέροντας κάποια παραδείγματα κίνησης για να ενθαρρύνει ταυτόχρονα την κίνηση των παιδιών. Τα παιδιά καλούνται επίσης να συμμετάσχουν στο τραγούδι, σιγοτραγουδώντας τη μελωδία ή συνοδεύοντας την με απλές κινήσεις των χεριών. Μετά το τραγούδι, ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τα παιδιά να παρουσιάσουν στον κύκλο (ένα-ένα) τον εαυτό τους χρησιμοποιώντας έναν αγαπημένο ήχο που δημιουργούν είτε με τη φωνή τους είτε με κρουστά του σώματος ή/και με μια χειρονομία (στάση προσώπου/σώματος κ.λπ.) Μετά από αυτή τη δραστηριότητα, ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τα παιδιά να κλείσουν τα μάτια τους και να παραμείνουν σιωπηλά, προκειμένου να αναγνωρίσουν ήχους από το περιβάλλον. Τα ενθαρρύνει να ακούσουν πολύ προσεκτικά και να απομονώσουν τους ήχους που ακούνε. Μετά από μερικά δευτερόλεπτα σιωπής, ο/η εκπαιδευτικός ΠΑΕ ζητά από τα παιδιά να περιγράψουν ή να μιμηθούν τους ήχους που άκουσαν. Όλες οι απαντήσεις είναι ευπρόσδεκτες. Χρησιμοποιώντας κατάλληλα οπτικά βοηθήματα (βλ. Παράρτημα 1), ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να παίξουν ένα παιχνίδι για να βιώσουν τον ήχο και τη σιωπή. Τα παιδιά ενθαρρύνονται είτε να γεμίσουν την ατμόσφαιρα με διαφορετικούς ήχους που αυτοσχεδιάζουν χρησιμοποιώντας τη φωνή τους, τα κρουστά του σώματός τους ή τα όργανά τους, είτε να παραμείνουν σιωπηλά και να ακούσουν το ηχοτοπίο του περιβάλλοντος. Τα ενθαρρύνει να βιώσουν τη διαφορά μεταξύ των δύο καταστάσεων και να κάνουν συνδέσεις μεταξύ του ηχοτοπίου μιας πόλης και του ηχοτοπίου ενός φυσικού περιβάλλοντος. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ προσκαλεί τα παιδιά να ακούσουν την ιστορία που θα διηγηθεί και εξηγεί εν συντομία όσα θα

ακολουθήσουν μετά τη διήγηση της ιστορίας ώστε να γνωρίζουν τα παιδιά τις δράσεις στις οποίες θα εμπλακούν στη συνέχεια.

(20 λεπτά) Ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ, διηγείται την ιστορία χρησιμοποιώντας εικόνες (μία για κάθε τμήμα της ιστορίας) (βλ. Παράρτημα II) και εμπλέκει τα παιδιά σε ενδιαφέρουσες δραστηριότητες με βάση την ιστορία. Σε κάθε ενότητα της ιστορίας, τα παιδιά ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν στις ακόλουθες δραστηριότητες:

Διήγηση 1: *Μια φορά κι έναν καιρό, σε μια μεγάλη, πολύβουη πόλη, ζούσε ένας φωτογράφος που τον έλεγαν Πέτρο. Ο Πέτρος λάτρευε να φωτογραφίζει τους πολυσύχναστους δρόμους της πόλης, τα ψηλά κτίρια και όλα τα πολύχρωμα φώτα του δρόμου. Κάθε μέρα, περιπλανιόταν και τραβούσε φωτογραφίες ανθρώπων που έτρεχαν βιαστικά στη δουλειά ή στα σχολεία και άλλων που χαλάρωναν σε καφετέριες και πλακόστρωτα πάρκα...*

Ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ, ενθαρρύνει τα παιδιά να μιμηθούν ήχους της πόλης, να περιγράψουν προσωπικές εμπειρίες από την πόλη και να μιμηθούν σκηνές της ζωής σε μια μεγάλη πόλη μέσω υπόδυσης ρόλων (π.χ. κάποιος που οδηγεί αυτοκίνητο, κάποιος που πουλάει λαχανικά στην αγορά).

Διήγηση 2: *Αλλά μια μέρα, ο Πέτρος ένιωσε κάτι παράξενο στην καρδιά του. Παρόλο που αγαπούσε την πόλη, άρχισε να του λείπει κάτι ξεχωριστό. Του έλειπε η ηρεμία και η γαλήνη, ο καθαρός αέρας και η ομορφιά της φύσης. Ο Πέτρος θυμήθηκε τις στιγμές που είχε περάσει στην εξοχή όταν ήταν παιδί, παίζοντας στα χωράφια και εξερευνώντας τα δάση. Αποφάσισε ότι ήταν καιρός για μια νέα περιπέτεια!*

Έτσι, ο Πέτρος πήρε τη φωτογραφική του μηχανή και μερικά από τα αγαπημένα του πράγματα και ξεκίνησε για την ύπαιθρο. Μετά από ένα μακρύ ταξίδι, έφτασε τελικά σε ένα μικρό, γοητευτικό χωριό που βρισκόταν ανάμεσα σε καταπράσινα δάση με γαλάζιες λίμνες. Ο αέρας εκεί ήταν φρέσκος και οι μόνοι ήχοι που ακούγονται ήταν τα τραγούδια των πουλιών και το θρόισμα των φύλλων...

Ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ, ενθαρρύνει τα παιδιά να παράγουν και να μιμηθούν ήχους της φύσης (πουλιά και άλλα ζωντανά, τον άνεμο, τα δέντρα κ.λπ.), καθώς και την απόλυτη σιωπή που μπορεί μερικές φορές να βιώσει κανείς όταν βρίσκεται στη φύση. Τα ενθαρρύνει επίσης να περιγράψουν τις προσωπικές τους εμπειρίες από περιπέτειες στη φύση. Ζητά από τα παιδιά να ονομάσουν τη χλωρίδα και την πανίδα που μπορεί να βρει κανείς στο φυσικό περιβάλλον και να μιμηθούν με παντομίμα σκηνές από τη φύση (γίνε δέντρο - διάφορα είδη δέντρων, γίνε ζώο, φυσήξτε σαν τον άνεμο). Ο/η εκπαιδευτικός ΠΑΕ μπορεί επίσης να ζητήσει από τα παιδιά να κάνουν προβλέψεις

αναφορικά με το τι θα μπορούσε να κάνει ο Πέτρος στο δάσος ώστε να τα βοηθήσει να κατανοήσουν την ιστορία. Μετά, συνεχίζει τη διήγηση της ιστορίας.

Διήγηση 3: Ο Πέτρος βρήκε ένα υπέροχο σπιτάκι για να μείνει. Είχε έναν φανταστικό κήπο γεμάτο λουλούδια και μια μεγάλη μηλιά όπου τα πουλιά λάτρευαν να κάθονται και να τραγουδούν. Ο Πέτρος ήταν τόσο χαρούμενος που περιτριγυριζόταν ξανά από τη φύση.

Το επόμενο πρωί, ο Πέτρος πήρε τη φωτογραφική του μηχανή και βγήκε να εξερευνήσει. Περιπλανήθηκε στο δάσος, όπου είδε ένα κουνέλι να τρώει πεινασμένο και τους σκίουρους να παίζουν σκαρφαλώνοντας στα δέντρα. Περπάτησε κατά μήκος της λίμνης, όπου οι πάπιες κολυμπούσαν και τα ψάρια πηδούσαν από το νερό. Όπου κι αν κοίταζε, υπήρχε κάτι όμορφο για να το απαθανάτισει με τη φωτογραφική του μηχανή.

Ο Πέτρος περνούσε τις μέρες του φωτογραφίζοντας τα εκπληκτικά τοπία και τα ζώα και πουλιά που ζούσαν εκεί...

Ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ ζητά από τα παιδιά να σκεφτούν και να περιγράψουν άλλες πιθανές σκηνές του φυσικού τοπίου που είδε ο Πέτρος και απαθανάτισε με τη φωτογραφική του μηχανή.

Διήγηση 4: Μια μέρα, ο Πέτρος είχε μια ιδέα. Αποφάσισε να δημιουργήσει ένα βιβλίο με φωτογραφίες για να μοιραστεί την ομορφιά της φύσης με τους ανθρώπους της μεγαλόπολης. Επέλεξε προσεκτικά τις καλύτερες φωτογραφίες του και έφτιαξε ένα βιβλίο με τίτλο «Βιβλίο της Φύσης». Έστειλε το βιβλίο στους φίλους και την οικογένειά του στην πόλη, ελπίζοντας ότι θα τους ενέπνεε να εκτιμήσουν και να ευαισθητοποιηθούν για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Το βιβλίο με τις φωτογραφίες του Πέτρου είχε τεράστια επιτυχία! Οι άνθρωποι στην πόλη έμειναν έκπληκτοι από την υπέροχη ομορφιά της φύσης. Πολλοί από αυτούς αποφάσισαν να κάνουν ένα διάλειμμα από την πολυσύχολη ζωή τους και να επισκεφθούν την ύπαιθρο. Ανακάλυψαν την ίδια χαρά και γαλήνη που είχε βρει και ο Πέτρος.

Ο Πέτρος ήταν ενθουσιασμένος που είδε τόσους πολλούς ανθρώπους να απολαμβάνουν τη φύση. Ήξερε ότι είχε πάρει τη σωστή απόφαση να μετακομίσει στην ύπαιθρο. Συνέχισε να εξερευνά, να φωτογραφίζει και να μοιράζεται την ομορφιά της φύσης με τον κόσμο.

Και έτσι, ο Πέτρος ο φωτογράφος έζησε ευτυχισμένος για πάντα, περιτριγυρισμένος από τα θαύματα της φύσης και τη χαρά του να μοιράζεται την ομορφιά της με τους άλλους.

Και έζησαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα.

(10 λεπτά) Μετά τη διήγηση της ιστορίας, ο/η εκπαιδευτικός κάνει στα παιδιά ανοιχτές ερωτήσεις σχετικά με την πλοκή, τον κύριο χαρακτήρα (Πέτρο) και το περιεχόμενο της ιστορίας. (π.χ. Τι σας άρεσε στην ιστορία; Τι πιστεύετε για την απόφαση του Πέτρου να μετακομίσει στο σπιτάκι στο δάσος; Πώς αισθανόταν ο Πέτρος όταν βρισκόταν στην πόλη και πώς αισθανόταν όταν μετακόμισε στο δάσος; Γιατί δημιούργησε το «Βιβλίο της Φύσης»; Αν ήσασταν στη θέση του Πέτρου, θα επιλέγατε να μείνετε στην πόλη ή να μετακομίσετε στο δάσος; Γιατί;)

(10 λεπτά) Μετά από αυτή τη συζήτηση, ο/η εκπαιδευτικός ΠΑΕ δίνει στα παιδιά τις κάρτες με τις εικόνες (βλ. Παράρτημα II) από την ιστορία και τους ζητά να ξαναδιηγηθούν την ιστορία με δικά τους λόγια, τοποθετώντας τις κάρτες με τη σωστή σειρά των γεγονότων.

(15 λεπτά) Εξερευνώντας το φυσικό περιβάλλον:

Για την επόμενη δραστηριότητα, δίνεται στα παιδιά ελεύθερος χρόνος για να εργαστούν σε ζευγάρια και να εξερευνήσουν το περιβάλλον. Ο/Η εκπαιδευτικός ΠΑΕ ενθαρρύνει τα παιδιά να προσποιηθούν ότι είναι φωτογράφοι που θέλουν να απαθανατίσουν τα πιο ενδιαφέροντα και αξιοθαύμαστα μέρη του περιβάλλοντος γύρω τους. Ο/Η εκπαιδευτικός παρέχει στα παιδιά πλαίσια από χαρτόνια (βλ. Παράρτημα III) και τα ενθαρρύνει να τα τοποθετήσουν ή να εστιάσουν σε πράγματα που βρίσκουν ενδιαφέροντα ή τους αρέσουν. Παρακινεί τα παιδιά να εξερευνήσουν το περιβάλλον, να εξετάσουν προσεκτικά τα φυτά, τα λουλούδια, τους σπόρους, τα φύλλα και άλλα φυσικά υλικά που υπάρχουν και να πειραματιστούν τοποθετώντας ή εστιάζοντας το χαρτονένιο πλαίσιο σε διάφορα πράγματα που τους αρέσουν ή τα βρίσκουν ενδιαφέροντα. Τέλος, τα παιδιά ενθαρρύνονται να επιλέξουν το καλύτερο μέρος σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους και να χρησιμοποιήσουν το χαρτονένιο πλαίσιο για να το απομονώσουν. Ενώ τα παιδιά εξερευνούν, ο/η εκπαιδευτικός ΠΑΕ διευκολύνει τις προσπάθειές τους να ανακαλύψουν ενδιαφέροντα μέρη γύρω τους παρατηρώντας τι κάνουν, υποστηρίζοντας τις προσπάθειές τους, επιβλέποντας και αλληλεπιδρώντας μαζί τους. Ενδεχόμενες συζητήσεις και διάλογοι μεταξύ των παιδιών και του εκπαιδευτικού ΠΑΕ θα μπορούσαν να ενισχύσουν το έργο των παιδιών. Ταυτόχρονα, ο/η εκπαιδευτικός φωτογραφίζει με μια φωτογραφική μηχανή τα επιλεγμένα φυσικά μέρη στα οποία τοποθετούν ή εστιάζουν τα χαρτονένια πλαίσια τους τα παιδιά, για τεκμηρίωση και περαιτέρω χρήση τους σε δραστηριότητα που θα γίνει στην αίθουσα διδασκαλίας. Τα παιδιά καλούνται επίσης να συλλέξουν φυσικά υλικά που βρίσκονται στο περιβάλλον, όπως πέτρες, φύλλα, μικρά κλαδιά δέντρων κ.λπ. Τους ζητείται να μην κόβουν λουλούδια και να μην καταστρέφουν το περιβάλλον, και να διασφαλίζουν τη βιωσιμότητά του. Προτείνεται να παρέχονται μικρά δοχεία για να συλλέγουν τα παιδιά ασφαλή αντικείμενα, όπως πέτρες ή φύλλα.

(10 λεπτά) Χρόνος στον κύκλο για διαμοιρασμό εμπειριών και τραγούδι:

Ο/Η εκπαιδευτικός ΠΑΕ οδηγεί τα παιδιά πίσω σε κύκλο (αρχική καθιστή θέση) και τα ενθαρρύνει να μιλήσουν για τις εξερευνήσεις τους στο φυσικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα, τα παιδιά καλούνται να μιλήσουν για τα μοναδικά μέρη που έχουν εντοπίσει χρησιμοποιώντας τα χαρτονένια τους πλαίσια και να δείξουν και να μιλήσουν για τα φυσικά υλικά που έχουν συλλέξει. Οι υπαίθριες δραστηριότητες ολοκληρώνονται με ένα τραγούδι για ένα δέντρο, χρησιμοποιώντας χειρονομίες (βλ. Παράρτημα V).

(45 λεπτά) Επέκταση των υπαίθριων δραστηριοτήτων στην αίθουσα διδασκαλίας του νηπιαγωγείου

Ο/Η εκπαιδευτικός ΠΑΕ συγκεντρώνει τα παιδιά σε κύκλο και ενθαρρύνει μια συζήτηση σχετικά με την εμπειρία των υπαίθριων δραστηριοτήτων που διεξήχθησαν και της διήγησης του παραμυθού. Παρουσιάζει την ηχογράφιση του ηχοτοπίου του φυσικού περιβάλλοντος από την πρώτη υπαίθρια δραστηριότητα και τις εικόνες των παιδιών που εξερευνούν το περιβάλλον χρησιμοποιώντας τα χαρτονένια πλαίσια. Μετά από μια σύντομη συζήτηση, ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί στα παιδιά ότι μπορούν να επιλέξουν να εργαστούν στους δύο δημιουργικούς σταθμούς της τάξης: α) στον σταθμό εικαστικών δημιουργιών και β) στον μουσικό σταθμό.

Στο σταθμό εικαστικών δημιουργιών, τα παιδιά θα δημιουργήσουν έργα τέχνης εμπνευσμένα από τη φύση χρησιμοποιώντας παραδοσιακά υλικά τέχνης, φυσικά υλικά που έχουν συλλέξει από την ύπαιθρο και τη δική τους δημιουργικότητα. Παρόλο που πρόκειται για ένα εργαστήριο στην αίθουσα διδασκαλίας, ενθαρρύνει τα παιδιά να συνεχίσουν να συνδέονται με τον φυσικό κόσμο και να εκφράζονται καλλιτεχνικά, με τη χρήση φυσικών υλικών. Τα παιδιά ενθαρρύνονται να δουλέψουν

με φύλλα, κλαδιά, κουκουνάρια και λουλούδια για να δημιουργήσουν κολλάζ, εκτυπώσεις από τη φύση και μοναδικούς πίνακες ζωγραφικής. Δραστηριότητες όπως το τρίψιμο των φύλλων, η ζωγραφική με γήινους τόνους και η χρήση φύλλων, ξύλων ή άλλων φυσικών αντικειμένων ως πινέλων ή σφραγίδων θα βοηθήσουν τα παιδιά να εξερευνήσουν τα χρώματα, τα σχήματα και τις υφές που βρίσκονται στη φύση. Τα έργα τέχνης που παράγονται μπορούν να εκτεθούν ή να δεθούν μαζί για να δημιουργήσουν το δικό τους «Βιβλίο της Φύσης» (βλ. Παράρτημα IV).

Στο μουσικό σταθμό, τα παιδιά ενθαρρύνονται να πειραματιστούν και να δημιουργήσουν ήχους της φύσης χρησιμοποιώντας τα φυσικά υλικά που έχουν συλλέξει από την εξερεύνηση στην ύπαιθρο (π.χ. πέτρες, ξύλινα μπαστούνια, φύλλα), τη φωνή/το σώμα τους, ανακυκλώσιμα υλικά (π.χ. πλαστικά μπουκάλια, χαρτί, κονσέρβες κ.λπ.) και μικρά κρουστά όργανα (μαράκες, αβγουλάκια, βροχοποιό, τύμπανα). Ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ εξηγεί στα παιδιά ότι πρόκειται να δημιουργήσουν μια μουσική σύνθεση με τίτλο «Ακούστε τη φύση» για να αναπαραστήσουν το ηχοτόπιο του φυσικού περιβάλλοντος. Παρακινεί τα παιδιά να σκεφτούν όλα τα πράγματα/φαινόμενα που συμβαίνουν στη φύση (π.χ. βροχή, άνεμος, πουλιά, ζώα, σιωπή) και να πειραματιστούν με τα μέσα που τους παρέχονται προσπαθώντας να συνδέσουν αυτούς τους ήχους στις μουσικές τους δημιουργίες.

3. Συμπερίληψη: πώς να εξατομικεύσετε τις δραστηριότητες για όλα τα παιδιά της συγκεκριμένης ομάδας, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με ΚΔ

Το εύρος των δραστηριοτήτων που προτείνονται για αυτό το εργαστήριο έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να εμπλέκει όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με κινητικές δυσκολίες.

Πιο συγκεκριμένα:

- Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας καλωσορίσματος, προτείνουμε να δοθεί η ευχέρεια στα παιδιά να επιλέξουν τον τρόπο συμμετοχής τους, είτε χρησιμοποιώντας κινήσεις του σώματος, χειρονομίες, ήχους ή κρουστά όργανα, ανάλογα με τις ατομικές τους ανάγκες.
- Κατά τη διάρκεια της διήγησης της ιστορίας, τα παιδιά που δυσκολεύονται να παράγουν ήχους μπορούν να χρησιμοποιούν παντομίμα και το αντίστροφο. Και πάλι, υπάρχει ευελιξία στον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτή τη διαδραστική δραστηριότητα.
- Για τη δραστηριότητα «Εξερευνώντας το φυσικό περιβάλλον», προτείνουμε να προσφέρονται στα παιδιά με προβλήματα όρασης απτικές επιλογές, όπως το άγγιγμα και η αίσθηση της υφής των φυσικών υλικών (π.χ. πέτρες, φύλλα), και να επικεντρωθούν επίσης

στην ακρόαση των ήχων της φύσης και στην περιγραφή των όσων υπάρχουν. Για τα παιδιά με κινητικά προβλήματα που δεν μπορούν να μετακινηθούν, προτείνουμε επίσης να τους δοθεί το φυσικό υλικό σε ψηλότερο επίπεδο εάν για παράδειγμα βρίσκονται σε τροχόκαθισμα, ή να έχουν άλλα παιδιά που θα τα βοηθήσουν να εξερευνήσουν.

- Για την δραστηριότητα διαμοιρασμού εμπειριών στον κύκλο, μπορούμε να παρέχουμε μολύβια και χαρτί στα παιδιά με δυσκολίες επικοινωνίας, ώστε αντί να μιλήσουν προφορικά για τις σκέψεις και εμπειρίες τους, να τις ζωγραφίσουν.

4. Πιθανοί παράγοντες κινδύνου

Δεν υπάρχουν πιθανοί παράγοντες κινδύνου.

5. Ερωτήσεις αναστοχασμού και προβληματισμού

- Πώς σας φαίνεται η απόφαση του Πέτρου να εγκαταλείψει την πόλη και να ζήσει σε αυτό το μικρό σπίτι στο δάσος; Συμφωνείτε μαζί του; Γιατί;
- Μπορείτε να αναφέρετε μερικούς ήχους που ακούτε στην πόλη και μερικούς ήχους που ακούτε στο δάσος;
- Πώς αισθανθήκατε όταν εξερευνήσατε το περιβάλλον με τα χαρτονένια σας πλαίσια;
- Αν σας ζητούσαν να αλλάξετε την ιστορία, τι θα προτείνατε;
- Πώς νομίζετε ότι θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε το «Βιβλίο της Φύσης» και τις μουσικές συνθέσεις που φτιάξατε;

10. Συμβουλές και προτάσεις για τη συμμετοχή των οικογενειών

- Εξετάστε το ενδεχόμενο να προσκαλέσετε τους γονείς να βοηθήσουν ώστε ο εξωτερικός χώρος που θα επιλεγεί για το εργαστήριο να είναι προσβάσιμος και κατάλληλος από άποψη υγείας και ασφάλειας. Ανάλογα με την περιοχή, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την απομάκρυνση επικίνδυνων αντικειμένων, την περίφραξη του χώρου ή τη μετακίνηση υλικών και την οργάνωση του χώρου πριν από το εργαστήριο.

- Εξετάστε το ενδεχόμενο να προσκαλέσετε τους γονείς να συμμετάσχουν στις υπαίθριες δραστηριότητες του εργαστηρίου και να εμπλακούν ενεργά με τα παιδιά τους, ιδίως στη δραστηριότητα που επικεντρώνεται στην εξερεύνηση του φυσικού περιβάλλοντος.

- Εξετάστε το ενδεχόμενο να στείλετε μια περίληψη των υπαίθριων δραστηριοτήτων στους γονείς, ενθαρρύνοντάς τους να κάνουν ερωτήσεις και να συζητήσουν τις εμπειρίες των παιδιών τους, επεκτείνοντας έτσι τη μάθηση στο σπίτι.

-Προσκαλέστε τους γονείς να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες στην αίθουσα διδασκαλίας και να συνεργαστούν με τα παιδιά τους για τη δημιουργία της μουσικής σύνθεσης ή των εικαστικών έργων τέχνης εμπνευσμένων από τη φύση.

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι: Κάρτες

Ηχοτοπίο της πόλης

Co-Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.
Project Number: 2023-1-IT02-KA220-SCH-000165552

Ηχοτοπίο του φυσικού περιβάλλοντος

Παράρτημα II : Εικονογράφηση ιστορίας

Εικόνα 1 / Διήγηση 1

Μια φορά κι έναν καιρό, σε μια μεγάλη, πολύβουη πόλη, ζούσε ένας φωτογράφος που τον έλεγαν Πέτρο. Ο Πέτρος λάτρευε να φωτογραφίζει τους πολυσύχναστους δρόμους της πόλης, τα ψηλά κτίρια και όλα τα πολύχρωμα φώτα του δρόμου. Κάθε μέρα, περιπλανιόταν και τραβούσε φωτογραφίες ανθρώπων που έτρεχαν βιαστικά στη δουλειά ή στα σχολεία και άλλων που χαλάρωναν σε καφετέριες και πλακόστρωτα πάρκα...

Εικόνα 2 / Διήγηση 2

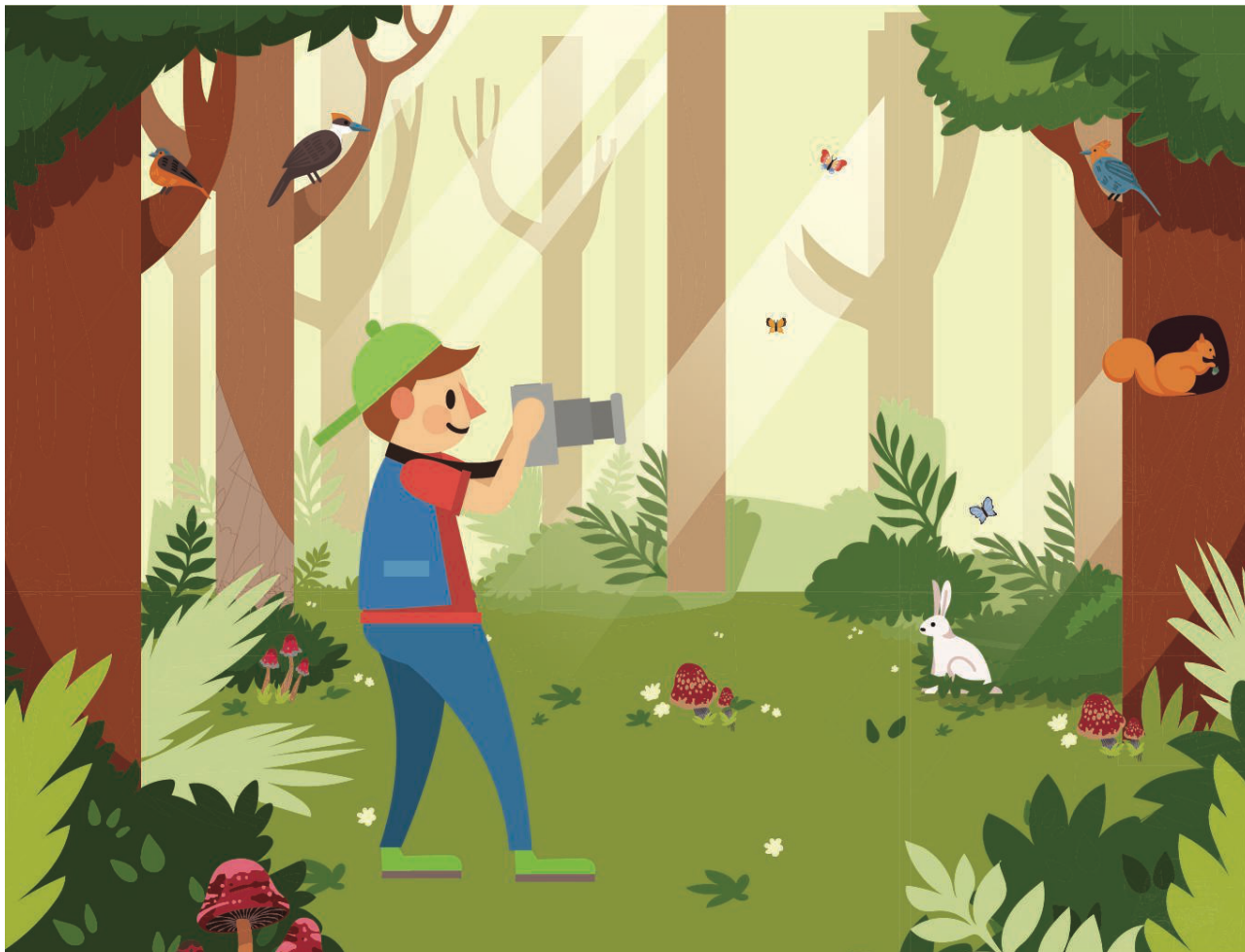

Αλλά μια μέρα, ο Πέτρος ένιωσε κάτι παράξενο στην καρδιά του. Παρόλο που αγαπούσε την πόλη, άρχισε να του λείπει κάτι ξεχωριστό. Του έλειπε η ηρεμία και η γαλήνη, ο καθαρός αέρας και η ομορφιά της φύσης. Ο Πέτρος θυμήθηκε τις στιγμές που είχε περάσει στην εξοχή όταν ήταν παιδί, παίζοντας στα χωράφια και εξερευνώντας τα δάση. Αποφάσισε ότι ήταν καιρός για μια νέα περιπέτεια!

Έτσι, ο Πέτρος πήρε τη φωτογραφική του μηχανή και μερικά από τα αγαπημένα του πράγματα και ξεκίνησε για την ύπαιθρο. Μετά από ένα μακρύ ταξίδι, έφτασε τελικά σε ένα μικρό, γοητευτικό χωριό που βρισκόταν ανάμεσα σε καταπράσινα δάση με γαλάζιες λίμνες. Ο αέρας εκεί ήταν φρέσκος και οι μόνοι ήχοι που ακούγονται ήταν τα τραγούδια των πουλιών και το θρόισμα των φύλλων...

Εικόνα 3 / Διήγηση 3

Ο Πέτρος βρήκε ένα υπέροχο σπιτάκι για να μείνει. Είχε έναν φανταστικό κήπο γεμάτο λουλούδια και μια μεγάλη μηλιά όπου τα πουλιά λάτρευαν να κάθονται και να τραγουδούν. Ο Πέτρος ήταν τόσο χαρούμενος που περιτριγυριζόταν ξανά από τη φύση.

Το επόμενο πρωί, ο Πέτρος πήρε τη φωτογραφική του μηχανή και βγήκε να εξερευνήσει. Περιπλανήθηκε στο δάσος, όπου είδε ένα κουνέλι να τρώει πεινασμένο και τους σκίουρους να παίζουν σκαρφαλώνοντας στα δέντρα. Περπάτησε κατά μήκος της λίμνης, όπου οι πάπιες κολυμπούσαν και τα ψάρια πηδούσαν από το νερό. Όπου κι αν κοίταζε, υπήρχε κάτι όμορφο για να το απαθανατίσει με τη φωτογραφική του μηχανή.

Ο Πέτρος περνούσε τις μέρες του φωτογραφίζοντας τα εκπληκτικά τοπία και τα ζώα και πουλιά που ζούσαν εκεί...

Εικόνα 4 /Διήγηση 4

Μια μέρα, ο Πέτρος είχε μια ιδέα. Αποφάσισε να δημιουργήσει ένα βιβλίο με φωτογραφίες για να μοιραστεί την ομορφιά της φύσης με τους ανθρώπους της μεγαλούπολης. Επέλεξε προσεκτικά τις καλύτερες φωτογραφίες του και έφτιαξε ένα βιβλίο με τίτλο «Βιβλίο της Φύσης». Έστειλε το βιβλίο στους φίλους και την οικογένειά του στην πόλη, ελπίζοντας ότι θα τους ενέπνεε να εκτιμήσουν και να ευαισθητοποιηθούν για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Το βιβλίο με τις φωτογραφίες του Πέτρου είχε τεράστια επιτυχία! Οι άνθρωποι στην πόλη έμειναν έκπληκτοι από την υπέροχη ομορφιά της φύσης. Πολλοί από αυτούς αποφάσισαν να κάνουν ένα διάλειμμα από την πολυάσχολη ζωή τους και να επισκεφθούν την ύπαιθρο. Ανακάλυψαν την ίδια χαρά και γαλήνη που είχε βρει και ο Πέτρος.

Ο Πέτρος ήταν ενθουσιασμένος που είδε τόσους πολλούς ανθρώπους να απολαμβάνουν τη φύση. Ήξερε ότι είχε πάρει τη σωστή απόφαση να μετακομίσει στην ύπαιθρο. Συνέχισε να εξερευνά, να φωτογραφίζει και να μοιράζεται την ομορφιά της φύσης με τον κόσμο.

Και έτσι, ο Πέτρος ο φωτογράφος έζησε ευτυχισμένος για πάντα, περιτριγυρισμένος από τα θαύματα της φύσης και τη χαρά του να μοιράζεται την ομορφιά της με τους άλλους.

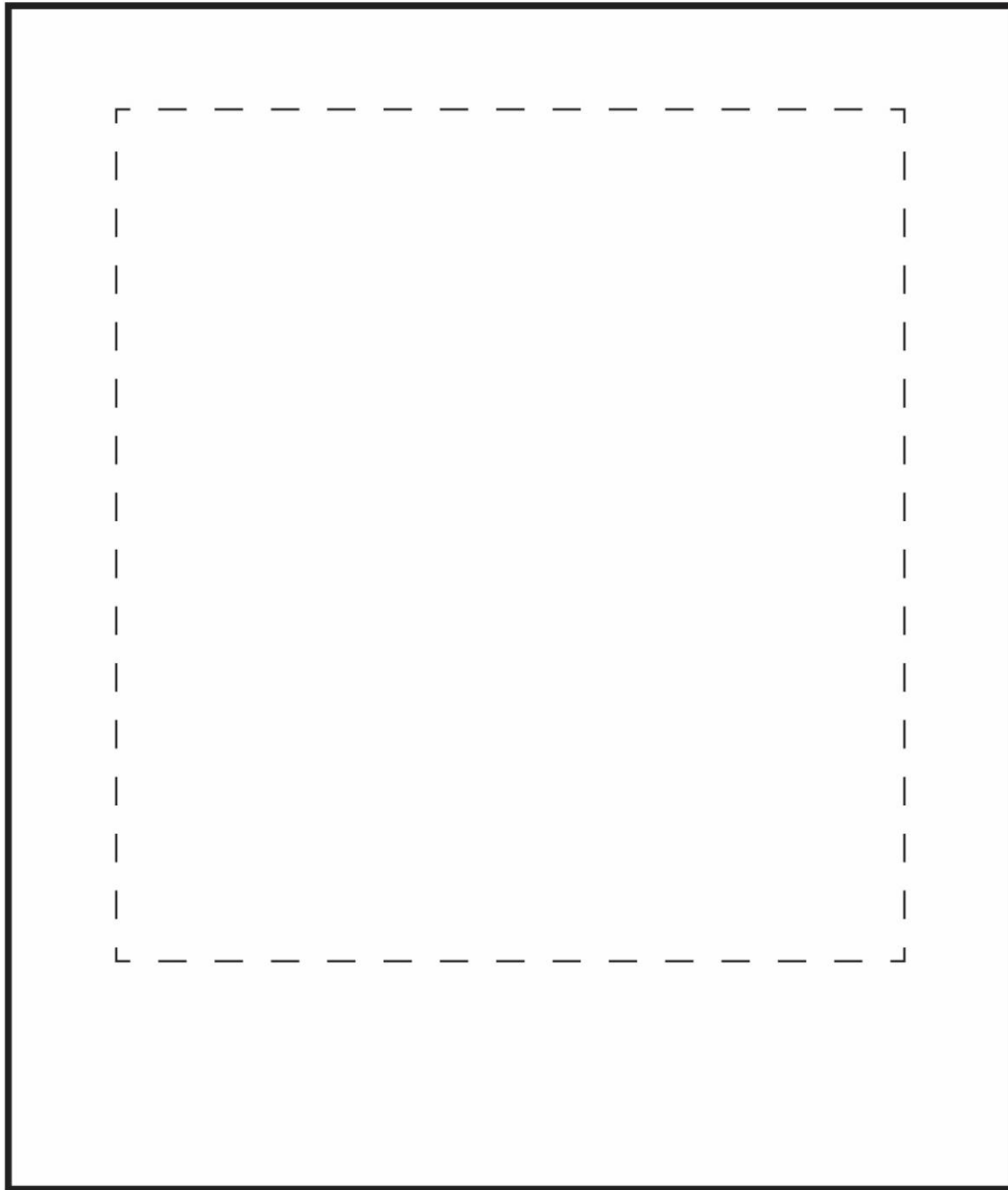
Και έζησαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα.

Παράρτημα III : Πλαίσιο από χαρτόνι

Εκτυπώστε σε χρωματιστό ή λευκό χαρτόνι και κόψτε κατά μήκος της διακεκομμένης γραμμής.

Παράρτημα IV : Παραδείγματα από το σταθμό εικαστικής δημιουργίας

Παράρτημα V : Εισήγηση τραγουδιού για το κλείσιμο των υπαίθριων δραστηριοτήτων

Growing slow a big strong three

Music Soili Perkiö
lyrics Hannele Huovi,
translation Soili Perkiö

Am G

Growing slow a big strong three, growing slow a tree. It

Am G D

bends and protects you and me, you and me.

Am Am/G

Uu - uu - uu - uu - uu

F G

Aa - aa - aa - aa - aa

Image Source and Original Illustrations:

Freepik

StockCake

**Co-Funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.
Project Number: 2023-1-IT02-KA220-SCH-000165552

Κουζίνα της φύσης

1. Στόχοι και περιεχόμενο εργαστηρίου

Ο κύριος στόχος του εργαστηρίου «Κουζίνα στη φύση» είναι να δημιουργηθεί ένας χώρος για φαντασία και δημιουργικότητα. Σε αυτή την περίπτωση, τα παιδιά καλούνται να παρασκευάσουν και να φτιάξουν κάτι που βιώνουν καθημερινά στο σπίτι: ένα γεύμα (το οποίο δεν είναι απαραίτητο να είναι βρώσιμο). Σε αντίθεση με την τυπική κουζίνα που όλα τα παιδιά έχουν στη διάθεσή τους στο σπίτι, τα παιδιά καλούνται να μαγειρέψουν σε υπαίθριο χώρο, χρησιμοποιώντας τους πόρους/υλικά που υπάρχουν στη φύση: από τα φυτά και τους καρπούς τους, μέχρι το νερό και τη θερμότητα, όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για τη δημιουργία ενός «πιάτου», είτε είναι βρώσιμο είτε όχι. Ως εκ τούτου, η δραστηριότητα αυτή όχι μόνο προάγει την ενασχόληση με τη φύση και την κατανόηση των διαφόρων πόρων που παρέχει, αλλά επιτρέπει επίσης την ανάπτυξη διαφόρων κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, τη δημιουργία ατομικής και πολιτιστικής ταυτότητας, ενώ παράλληλα προσφέρει μια αισθητηριακή εμπειρία για το παιδί.

Με τη σημερινή καθημερινή βιασύνη, ο ποιοτικός χρόνος που περνούν τα παιδιά με τις οικογένειές τους περιορίζεται συχνά στις ώρες των γευμάτων. Ως εκ τούτου, αυτή η δραστηριότητα αποσκοπεί στην αναδημιουργία αυτής της στιγμής που περνούν μαζί τα μέλη της οικογένειας και τη μεταφορά της στο σχολικό περιβάλλον. Με αυτόν τον τρόπο, στόχος είναι τα παιδιά να αναπτύξουν διαπροσωπικές σχέσεις με τους συνομηλίκους τους, καθώς και με τη φύση και το περιβάλλον.

Το προτεινόμενο εργαστήριο χωρίζεται σε τρία μέρη, καθένα από τα οποία είναι απαραίτητο για την απόκτηση και την ανάπτυξη διαφορετικών δεξιοτήτων. Μέσα από τις προτεινόμενες δραστηριότητες, τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να ανακαλύψουν τους πόρους που υπάρχουν σε ένα δάσος, να αναμείξουν τα πάντα... και να δημιουργήσουν κάτι καινούργιο. Το πρώτο μέρος του εργαστηρίου βασίζεται στην εξερεύνηση του περιβάλλοντος, το δεύτερο μέρος εστιάζει στη μαγειρική και τη δημιουργία πολιτιστικής ταυτότητας και το τρίτο μέρος δίνει έμφαση στο ελεύθερο παιχνίδι και την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της φαντασίας των παιδιών.

Η σειρά των δραστηριοτήτων, όπως παρουσιάζονται, αποτελεί απλά μια πρόταση. Ως εκ τούτου, το τρίτο μέρος μπορεί να υλοποιηθεί ως πρώτο, ώστε να μπορέσουν τα παιδιά να προσαρμοστούν και να μάθουν πώς να συμπεριφέρονται σε εξωτερικούς χώρους.

Στόχοι εργαστηρίου

- Τη γνώση των διαφορετικών κύκλων στη φύση, όπως: οι εποχές και η αντανάκλασή τους στις αλλαγές σε διάφορα στοιχεία του δάσους (δέντρα και τα λουλούδια και οι καρποί τους, η συμπεριφορά των ζώων και άλλα),
- Την κατανόηση της εποχικότητας διαφορετικών πόρων που προέρχονται από το δάσος
- Την προώθηση δραστηριοτήτων που προάγουν την άμεση επαφή με τη φύση
- Την ενθάρρυνση της υιοθέτησης βιώσιμων συμπεριφορών που σέβονται το περιβάλλον
- Την ανάπτυξη βασικών κοινωνικών δεξιοτήτων, όπως η υπομονή και ο σεβασμός προς τους άλλους, ο οποίος στην προκειμένη περίπτωση μπορεί επίσης να αντικατοπτρίζεται στο σεβασμό του χρονοδιαγράμματος των φυσικών διεργασιών. Ενθαρρύνει επίσης τη συνεργασία, την ομαδικότητα και την απόκτηση δεξιοτήτων διαχείρισης και επίλυσης προβλημάτων,
- Την ανάπτυξη της προσωπικής και πολιτιστικής ταυτότητας, μέσω της γνώσης των πόρων που είναι διαθέσιμοι στο φυσικό περιβάλλον που βρίσκεται κοντά τους και των πρακτικών της τοπικής κοινωνίας στην οποία ζουν
- Την ανάπτυξη της φαντασίας και της δημιουργικότητας των παιδιών,
- Την ανάπτυξη αδρών και λεπτών κινητικών δεξιοτήτων

2. Πόροι και υλικά

Για το εργαστήριο αυτό απαιτούνται: επαναχρησιμοποιήσιμα καλάθια/σακούλες για τη συλλογή υλικών, ένα άδειο βιβλίο (αν είναι δυνατόν, να το έχουν φτιάξει τα παιδιά, χρησιμοποιώντας μόνο φυσικά υλικά), ένα ξύλινο στυλό (αν είναι δυνατόν, επίσης φτιαγμένο από τα παιδιά), κολλητική ταινία, ημερολόγια, κάρτες αναγνώρισης ειδών και υλικά μαγειρικής (ανάλογα με τη συνταγή που θα ακολουθηθεί).

3. Μέγεθος ομάδας

Σε αυτό το εργαστήριο μπορεί να συμμετέχει όλη η τάξη μαζί. Ωστόσο, για ορισμένες δραστηριότητες η ομάδα θα χωριστεί σε υποομάδες. Παρόλα αυτά, όλα τα παιδιά θα έχουν σημαντικό και συμμετοχικό ρόλο στις διάφορες δραστηριότητες αυτού του εργαστηρίου.

4. Διάρκεια

Το εργαστήριο «Κουζίνα της φύσης» θα χωριστεί σε τρεις δραστηριότητες. Κάθε δραστηριότητα θα έχει μέγιστη διάρκεια 2 ώρες.

Μέρος I: Συλλογή υλικών από τη φύση (120 λεπτά)

- **(15 λεπτά)** σε υπαίθριο περιβάλλον: εισαγωγή δραστηριότητας
- **(45 λεπτά)** σε υπαίθριο περιβάλλον: εξέλιξη δραστηριότητας
- **(45 λεπτά)** σε υπαίθριο περιβάλλον ή στην αίθουσα διδασκαλίας: εξέλιξη δραστηριότητας
- **(15 λεπτά)** σε υπαίθριο περιβάλλον ή στην αίθουσα διδασκαλίας: κλείσιμο δραστηριότητας

Μέρος II: Μαγειρεύοντας με υλικά/πόρους από το δάσος (100 λεπτά)

- **(15 λεπτά)** στο σχολείο: σύντομη ανασκόπηση του μέρους I της δραστηριότητας
- **(45 λεπτά)** στο σχολείο ή σε εξοπλισμένη φυσική περιοχή (δάσος ή πάρκο)
- **(20 λεπτά)** στο σχολείο ή σε εξοπλισμένη φυσική περιοχή (δάσος ή πάρκο)
- **(20 λεπτά)** στην αίθουσα διδασκαλίας: κλείσιμο δραστηριότητας

Μέρος III: Διερεύνηση της δημιουργικότητας (115 λεπτά)

- **(15 λεπτά)** στο σχολείο: σύντομη ανασκόπηση του μέρους I και μέρους II της δραστηριότητας
- **(20 λεπτά)** σε υπαίθριο περιβάλλον: εξέλιξη δραστηριότητας
- **(60 λεπτά)** σε υπαίθριο περιβάλλον: ελεύθερο παιχνίδι
- **(20 λεπτά)** στην αίθουσα διδασκαλίας: κλείσιμο δραστηριότητας

6. Οδηγίες βήμα προς βήμα για την υλοποίηση δραστηριοτήτων βασισμένων στη διεπιστημονική προσέγγιση

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες οι οποίες χωρίζονται σε τρία μέρη, μπορούν να πραγματοποιηθούν ανεξάρτητα ή ως συνέχεια η μία της άλλης.

Όλες οι δραστηριότητες μπορούν να επαναλαμβάνονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και συνιστάται η διεξαγωγή του εργαστηρίου σε κάθε διαφορετική εποχή.

Μέρος I: Συλλογή υλικών από τη φύση

Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει την εξερεύνηση του υπαίθριου περιβάλλοντος και τη συλλογή υλικών από τη φύση. Η φύση, όπως όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί, έχει τον δικό της κύκλο ζωής και αυτή η δραστηριότητα επικεντρώνεται στο να βοηθήσει τα παιδιά να αναπτύξουν κατανόηση των αλλαγών που συμβαίνουν στο δάσος κατά τη διάρκεια του έτους. Ως εκ τούτου, τα παιδιά πρέπει όχι μόνο να παίζουν στο φυσικό περιβάλλον και να απολαμβάνουν όλους τους διαθέσιμους πόρους αλλά και να κατανοούν τη λειτουργία τους. Αυτή η δραστηριότητα επικεντρώνεται στη συλλογή και ανάλυση των καρπών και των φύλλων που βρίσκονται στο δάσος. Αυτά εξαρτώνται όχι μόνο από την εποχή του έτους αλλά και από την τοποθεσία όπου διεξάγεται η δραστηριότητα. Ως εκ τούτου, συνιστάται στους εκπαιδευτικούς ΠΑΕ να διεξάγουν εκ των

προτέρων ανάλυση της τοποθεσίας, χρησιμοποιώντας ψηφιακά εργαλεία για την κατανόηση του τι υπάρχει στο περιβάλλον. Η εφαρμογή PI@ntNet βοηθά ώστε να αναγνωρίσει κάποιος τα διαφορετικά είδη φυτών μέσω της λήψης φωτογραφιών από τα διάφορα συστατικά των φυτών: φλοιός, καρπός, φύλλο ή/και άνθος. Αυτή η προανάλυση είναι επίσης ζωτικής σημασίας για την επαλήθευση της προσβασιμότητας της τοποθεσίας της δραστηριότητας, για όλα τα παιδιά.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο χρήσης των ψηφιακών εργαλείων και τα οφέλη από τη χρήση τους, συνιστάται στους εκπαιδευτικούς ΠΑΕ να διαβάσουν το Πακέτο Εργασίας 3, το οποίο μπορούν να βρουν [εδώ](#)

Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει να συνοδεύουν τα παιδιά σε μια αισθητηριακή επίσκεψη σε μια φυσική περιοχή, όπου θα έχουν την ευκαιρία να συλλέξουν τα απαραίτητα φυσικά υλικά για το δεύτερο μέρος αυτής της δραστηριότητας - Μαγειρεύοντας με υλικά/πόρους από το δάσος. Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει να διεξάγουν εκ των προτέρων έρευνα σχετικά με το ποια υλικά του κάθε είδους είναι βρώσιμα και ποια στοιχεία είναι τοξικά και επικίνδυνα. Τα υλικά αυτά θα χρειαστούν για τη διεξαγωγή του δεύτερου μέρους της δραστηριότητας. Παράλληλα συστήνεται τα παιδιά να συλλέξουν ή φωτογραφήσουν και άλλα συστατικά/υλικά από το φυσικό περιβάλλον τα οποία μπορούν να φυλάξουν για να τα χρησιμοποιήσουν στη δημιουργία φυτολογίου.

Για κάθε φυτό, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει αφουγκράζονται και καταγράφουν την άποψη κάθε παιδιού σχετικά με την αισθητηριακή εμπειρία που έχει με την επαφή του με το φυτό (υφή, σχήμα, χρώμα, μυρωδιά), καθώς και κάθε άλλο σχετικό και σημαντικό χαρακτηριστικό για καταγραφή. Αυτή η τεκμηρίωση είναι απαραίτητη ώστε να δίνονται αυτές οι πληροφορίες και στους γονείς και στις οικογένειες.

Απαιτούμενα υλικά: πρόσβαση στην εφαρμογή PI@ntNet, ένα καλάθι ή μια επαναχρησιμοποιήσιμη τσάντα για τη συλλογή υλικών, εφημερίδες, ταινία, χαρτί και ένα στυλό.

(15 λεπτά) Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ καλωσορίζουν την ομάδα των παιδιών και κάνουν μια σύντομη εισαγωγή και επεξήγηση του εργαστηρίου. Εάν αυτό δεν έχει γίνει προηγουμένως στην τάξη, θα πρέπει να διεξαχθεί μια συζήτηση μεταξύ εκπαιδευτικού και παιδιών για τη συνδιαμόρφωση κανόνων κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης της δραστηριότητας. Με αυτόν τον τρόπο, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να εξερευνήσουν ελεύθερα το χώρο, σεβόμενα παράλληλα τα φυσικά όρια που θα επεξηγηθούν από τον εκπαιδευτικό και τα οποία γίνονται αποδεκτά και από τα ίδια τα παιδιά. Είναι πολύ σημαντικό τα παιδιά να συμμετέχουν στη δημιουργία κανόνων προκειμένου να τους κατανοούν και να τους σέβονται. Τα όρια αυτά θα πρέπει να τίθενται αποκλειστικά και μόνο για να εξασφαλίζουν μεγαλύτερη ασφάλεια για την ομάδα, χωρίς να μειώνουν την αυτονομία και την εμπλοκή των παιδιών με το υπαίθριο περιβάλλον.

(45 λεπτά) Πραγματοποιείται επίσκεψη στην επιλεγμένη τοποθεσία. Η διαδρομή θα πρέπει να έχει προεπιλεγεί. Θα πρέπει να επιλέγονται περιοχές με καλή ορατότητα αποφεύγοντας δρόμους ή πεζοδρόμια για να εξασφαλιστεί η ασφάλεια και να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι. Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης της δραστηριότητας, τα παιδιά, μαζί με τον/την εκπαιδευτικό ΠΑΕ, θα πρέπει να

παρατηρούν διαφορετικά είδη και να συλλέγουν όπου είναι δυνατόν υλικά όπως φύλλα, καρπούς και λουλούδια. Τα υλικά αυτά μπορεί να μην είναι όλα διαθέσιμα κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης επίσκεψης, οπότε μπορούν να συλλεχθούν και σε επόμενη επίσκεψη στη συγκεκριμένη τοποθεσία. Στην περίπτωση που θέλουμε να πάρουμε πληροφορίες για το φλοιό ενός δέντρου μια φωτογραφία μπορεί να είναι κατάλληλη για να μας δώσει πληροφορίες. Τα παιδιά κατά την επίσκεψη στο φυσικό περιβάλλον θα πρέπει να συλλέγουν τα υλικά διαχωρισμένα σε είδη, σε καλάθια ή επαναχρησιμοποιημένες τσάντες. Είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί η σημασία να διατηρήσουμε τη βιωσιμότητα του χώρου, υπενθυμίζοντας στα παιδιά να μην συλλέγουν περισσότερα από ένα υλικό από κάθε είδος και να συλλέγουν όσα είναι απολύτως απαραίτητα. Ο/Η εκπαιδευτικός ΠΑΕ θα πρέπει να ενθαρρύνει τα παιδιά να προβληματιστούν σχετικά με το χρώμα, την υφή, τη μυρωδιά και τα άλλα χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος που βρίσκουν σημαντικά.

(45 λεπτά) Για αυτό το στάδιο της δραστηριότητας, τα παιδιά θα πρέπει να βρίσκονται σε ένα δασικό χώρο εξοπλισμένο με τραπέζια ή, αν αυτό δεν είναι δυνατό, η δραστηριότητα μπορεί να γίνει στην αίθουσα διδασκαλίας. Τα παιδιά μπορούν να δημιουργήσουν ένα βιβλίο με τίτλο «Το δάσος μου», το οποίο θα περιλαμβάνει ένα φυτολόγιο. Για κάθε είδος θα σημειώνουν -με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών ΠΑΕ - την επιστημονική ονομασία, την κοινή ονομασία, την τοποθεσία και την ημερομηνία συλλογής κάθε είδους. Τους καρπούς και τον φλοιό, θα πρέπει να τα ζωγραφίσουν οι ίδιοι ή να προσθέσουν τις φωτογραφίες που τράβηξαν προηγουμένως (και στις δύο περιπτώσεις, ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει ψηφιακά εργαλεία για βοηθήσει τα παιδιά). Μαζί με αυτή την καταγραφή και συλλογή των υλικών/πόρων για το φυτολόγιο ο/η εκπαιδευτικός ΠΑΕ θα πρέπει να ενθαρρύνει τα παιδιά να μιλήσουν σχετικά με την αισθητηριακή εμπειρία που είχαν, σημειώνοντας πληροφορίες που αφορούν για παράδειγμα το χρώμα, την υφή

τη μυρωδιά κ.τλ. Ο κύριος στόχος είναι να επικεντρωθούμε στη μεθοδολογία ναρκ, όπου τα παιδιά

μαθαίνουν μέσω διαφορετικών αισθητηριακών καναλιών και προσεγγίσεων: οπτικό ή ακουστικό ερέθισμα, ανάγνωση/γραφή και κιναισθητικές εμπειρίες.

Δημιουργία φυτολογίου: Το κάθε παιδί ατομικά θα πρέπει να τοποθετήσει τα διάφορα υλικά/υλικά (π.χ. φύλλα, λουλούδια) που έχει συλλέξει από την επίσκεψη στο φυσικό περιβάλλον σε ένα φύλλο εφημερίδας ώστε να

στεγνώσουν. Ακολούθως θα πρέπει να φυλαχθούν σε ξηρό μέρος και να πιεστούν κάτω από κάτι βαρύ μέχρι να είναι έτοιμα για χρήση. Ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ, μαζί με τα παιδιά, θα πρέπει να αξιολογήσουν την περιεκτικότητα σε υγρασία του κάθε συστατικού/υλικού και, εάν είναι απαραίτητο, να αντικαταστήσουν το φύλλο της εφημερίδας, μέχρι να αποξηραθεί εντελώς το υλικό για να μπορεί να χρησιμοποιηθεί. Αυτή είναι μια μακρά διαδικασία και ο χρόνος ολοκλήρωσης εξαρτάται από το πότε το κάθε συστατικό/υλικό είναι εντελώς ξηρό. Σε κάθε φύλλο εφημερίδας θα πρέπει να σημειώνεται αντίστοιχα το όνομα του παιδιού που συνέλεξε τα συστατικά/υλικά.

(15 λεπτά) Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης, διατυπώνεται ένα σύντομο συμπέρασμα για τη δραστηριότητα και τις γνώσεις που αποκτήθηκαν. Είναι σημαντικό ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ να ρωτήσει τα παιδιά για τη σωματική και συναισθηματική τους εμπειρία. Είναι θεμελιώδους σημασίας να δημιουργηθεί ένας πλαίσιο για ανταλλαγή απόψεων, όπου τα παιδιά να αισθάνονται ασφάλεια και απαλλαγμένα από οποιαδήποτε πίεση για επικοινωνία. Επιπλέον, τα παιδιά πρέπει να αισθάνονται άνετα να εκφραστούν.

Μέρος II: Μαγειρεύοντας με πόρους/υλικά από το δάσος

Η δραστηριότητα αυτή συστήνεται να διεξάγεται ως συνέχεια της προηγούμενης ώστε να διασφαλίζεται η επιδιωκόμενη απόκτηση γνώσεων. Παρόλα αυτά, μπορεί να διεξαχθεί και μόνη της.

Σε αυτό το μέρος του εργαστηρίου, τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να «μαγειρέψουν» με τα στοιχεία που έχουν συλλέξει νωρίτερα κατά την επίσκεψη τους στο φυσικό περιβάλλον,

επιτρέποντάς τους να κατανοήσουν την προέλευση της τροφής και τον ρόλο του δάσους, αποδίδοντας την πρόσθετη αξία που έχει πέρα από την αναψυχή. Η επιλογή της συνταγής θα πρέπει να βασίζεται στα έθιμα της τοπικής περιοχής ή της περιοχής όπου διεξάγεται η δραστηριότητα, επιτρέποντας στα παιδιά να αναπτύξουν την αίσθηση της πολιτιστικής τους ταυτότητας. Για να μάθετε περισσότερα σχετικά με τη σημασία της ΥΕ για την ανάπτυξη της ατομικής και πολιτισμικής ταυτότητας, συμβουλευτείτε το Πακέτο Εργασίας 2 που μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το επίπεδο δυσκολίας, οπότε ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ πρέπει να διασφαλίσει ότι η επιλεγμένη συνταγή ανταποκρίνεται στις ικανότητες της ομάδας, χωρίς να διακυβεύονται τα τελικά αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα της μαγειρικής καλό θα ήταν να γίνουν διάχυση και στις οικογένειες.

Υλικά που θα χρειαστούν: Η δραστηριότητα πρέπει να πραγματοποιείται σε καλά εξοπλισμένο χώρο, κατά προτίμηση σε υπαίθριο χώρο, με πρόσβαση σε νερό και τα υλικά που θα χρειαστούν εξαρτώνται από τη συνταγή που θα επιλεγεί να εκτελέσουν.

(15 λεπτά) Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει να καλωσορίσουν την ομάδα στο χώρο που θα διεξαχθεί η δραστηριότητα και να κάνουν μια σύντομη εισαγωγή και επεξήγηση του εργαστηρίου στα παιδιά. Εάν αυτή είναι η πρώτη υπαίθρια δραστηριότητα για τα παιδιά συστήνεται να ξεκινήσει η δραστηριότητα με τη συνδιαμόρφωση και καθορισμό των κανόνων που θα πλαισιώνουν τη δραστηριότητα ώστε τα παιδιά να γνωρίζουν πώς πρέπει να λειτουργήσουν. Είναι επίσης πολύ σημαντικό οι κανόνες αυτοί να επικεντρώνονται αποκλειστικά στη διασφάλιση της ασφάλειας χωρίς να μειώνουν την αυτονομία και τη συμμετοχή των παιδιών.

(45 λεπτά) Όλα τα παιδιά θα συμμετέχουν στη δραστηριότητα χωρισμένα σε μικρές ομάδες. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να εξηγήσει τα βήματα της συνταγής σε όλη την ομάδα και ενώ η κάθε ομάδα μαγειρεύει θα πρέπει να μετακινείται μεταξύ των υποομάδων για να βοηθήσει στις εργασίες. Εάν η συνταγή απαιτεί μετρήσεις, χειρισμό αιχμηρών εργαλείων ή χρήση (παιχνιδο) κουζίνας ή φούρνου, τα βήματα αυτά θα πρέπει πάντα να γίνονται υπό την επίβλεψη του εκπαιδευτικού, και σε περιπτώσεις εμφανών κινδύνων, να παρέχει άμεση βοήθεια. Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει επίσης να ετοιμάσουν μια γραφική απεικόνιση για τα παιδιά σχετικά με τον τρόπο που πρέπει να ακολουθήσουν τη συνταγή. Για το σκοπό αυτό, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βασιστούν σε ψηφιακά εργαλεία, μηχανές αναζήτησης όπως η Google και τη δημιουργία εικόνων μέσω τεχνητής νοημοσύνης.

(15 λεπτά) Ενώ το φαγητό βρίσκεται στο (παιχνιδο-) φούρνο για να ψηθεί, τα παιδιά θα πρέπει να κολλήσουν την εκτυπωμένη συνταγή (που έχει ετοιμάσει ο εκπαιδευτικός ΠΑΕ) στο βιβλίο τους «Το

δάσος μου». Αυτή η συνταγή θα πρέπει να επισυνάπτεται στα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν στη διαδικασία μαγειρέματος, συμπληρώνοντας το φυτολόγιο που αναπτύχθηκε προηγουμένως.

(20 λεπτά) Σε αυτή τη φάση, διατυπώνεται ένα σύντομο συμπέρασμα για τη δραστηριότητα και τις γνώσεις που αποκτήθηκαν. Είναι σημαντικό για τον εκπαιδευτικό ΠΑΕ να ρωτά τα παιδιά για τη σωματική και συναισθηματική εμπειρία που βίωσαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας.

Τα παιδιά θα πρέπει να συνδέσουν την εποχικότητα των υλικών με την παράδοση που συνδέεται με την επιλεγμένη συνταγή, ακολουθούμενη από μια αισθητηριακή εμπειρία του «πιάτου» που ετοιμάζουν. Σημειώσεις σχετικά με τις προτιμήσεις και τις απόψεις των παιδιών για το «φαγητό» θα μπορούσαν να προστεθούν στα βιβλία συνταγών τους.

Πληροφορίες για το παρασκευασμένο «φαγητό» θα πρέπει να αποστέλλονται στους γονείς και στις οικογένειες.

Μέρος III: Διερεύνηση της δημιουργικότητας

Το τελευταίο μέρος του προτεινόμενου εργαστηρίου είναι προαιρετικό, ωστόσο η υλοποίηση του του ενδυναμώνει τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν τα παιδιά στα προηγούμενα μέρη του εργαστηρίου. Σε αυτή τη δραστηριότητα, τα παιδιά καλούνται να επισκεφθούν εκ νέου την ίδια τοποθεσία όπου έλαβε χώρα το Μέρος I του εργαστηρίου και να αναλύσουν και να κατανοήσουν τις αλλαγές στο περιβάλλον. Δεδομένου ότι το δάσος υφίσταται αλλαγές καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η εξέταση των διαφορών με βάση την εποχή ή τις καιρικές συνθήκες προσφέρει πολύτιμες μαθησιακές εμπειρίες.

Σε περίπτωση που οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ επιλέξουν να υλοποιήσουν αυτή τη δραστηριότητα πριν από το Μέρος I και το Μέρος II του εργαστηρίου, αυτό θα δώσει την ευκαιρία στα παιδιά να εξερευνήσουν τον υπαίθριο κόσμο, εξοικειώνοντας τα να λειτουργούν σε υπαίθρια περιβάλλοντα.

Τα παιδιά ενθαρρύνονται να αξιολογήσουν ποια δέντρα φέρουν καρπούς και να φανταστούν πιθανές συνταγές που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν με αυτούς. Η δραστηριότητα αυτή εστιάζει στο ελεύθερο παιχνίδι, το οποίο έχει αποδειχθεί εξαιρετικά ωφέλιμο για τα παιδιά. Εδώ,

έχουν την ευκαιρία να απελευθερώσουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους, φτιάχνοντας τις δικές τους «συνταγές» (οι οποίες δεν χρειάζεται να είναι βρώσιμες, απλά διασκεδαστικές).

(15 λεπτά) Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει να καλωσορίσουν την ομάδα στο χώρο που θα διεξαχθεί η δραστηριότητα και να κάνουν μια σύντομη εισαγωγή και επεξήγηση του εργαστηρίου στα παιδιά. Εάν αυτή είναι η πρώτη υπαίθρια δραστηριότητα για τα παιδιά συστήνεται να ξεκινήσει η δραστηριότητα με τη συνδιαμόρφωση και καθορισμό των κανόνων που θα πλαισιώνουν τη δραστηριότητα ώστε τα παιδιά να γνωρίζουν πώς πρέπει να λειτουργήσουν. Είναι επίσης πολύ σημαντικό οι κανόνες αυτοί να επικεντρώνονται αποκλειστικά στη διασφάλιση της ασφάλειας χωρίς να μειώνουν την αυτονομία και τη συμμετοχή των παιδιών.

(20 λεπτά) Σε αυτή τη φάση της δραστηριότητας, τα παιδιά κάνουν έναν σύντομο περίπατο στην επιλεγμένη τοποθεσία, κατά προτίμηση την ίδια με εκείνη του πρώτου μέρους του εργαστηρίου. Τα παιδιά καλούνται να παρατηρήσουν προσεκτικά το περιβάλλον και να συλλέξουν νέα φυσικά υλικά που θα συμπληρώνουν τα

είδη που έχουν μελετήσει προηγουμένως. Είναι ζωτικής σημασίας να τονιστεί η βιωσιμότητα του φυσικού περιβάλλοντος κατά τη δραστηριότητα αυτή, υπενθυμίζοντας στα παιδιά να μην παίρνουν περισσότερα από όσα είναι απολύτως απαραίτητα.

(60 λεπτά) Σε αντίθεση με τα Μέρη I και II του εργαστηρίου, αυτή η δραστηριότητα επικεντρώνεται στην προώθηση του ελεύθερου παιχνιδιού. Τα παιδιά καλούνται να εξερευνήσουν τους φυσικούς πόρους/υλικά και να δημιουργήσουν τις δικές τους «συνταγές». Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει να φωτογραφίζουν όλες τις νέες συνταγές που δημιουργούνται από τα παιδιά. Οι συνταγές, μαζί με τα αποτελέσματα αυτού του ελεύθερου παιχνιδιού, μπορούν να προστεθούν επίσης στο βιβλίο, «Το δάσος μου», το οποίο θα δοθεί αργότερα στους γονείς.

(20 λεπτά) Εάν πρέπει να προστεθούν νέα υλικά στο φυτολόγιο, θα πρέπει να αποθηκεύονται και να ξηραίνονται κατάλληλα. Κατά τη διάρκεια αυτής της τελικής φάσης του εργαστηρίου οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενθαρρύνουν ένα αναστοχασμό από τα παιδιά για τις γνώσεις και

εμπειρίες που αποκτήθηκαν. Τα αποτελέσματα της δραστηριότητας θα πρέπει να προστεθούν στο βιβλίο «Το δάσος μου», με την ανάλογη τεκμηρίωση.

7. Συμπερίληψη: πώς να εξατομικεύσετε τις δραστηριότητες για όλα τα παιδιά της συγκεκριμένης ομάδας, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με ΚΔ

Όλες οι παρουσιαζόμενες δραστηριότητες μπορούν να πραγματοποιηθούν από παιδιά με ή χωρίς ΚΔ. Ωστόσο, ανάλογα με την ομάδα και τις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών, είναι απαραίτητο να προσαρμοστεί η κάθε δραστηριότητα (για παράδειγμα, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην αισθητηριακή εμπειρία).

Η επιλογή του τόπου διεξαγωγής της δραστηριότητας, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τις ανάγκες της ομάδας των παιδιών. Για τα παιδιά με μειωμένη κινητικότητα, είναι σημαντικό να διασφαλίζεται η κατάλληλη πρόσβαση σε υπαίθριους χώρους.

Οι δράσεις που ανατίθενται για την ανάπτυξη του φυτολογίου και την προετοιμασία φαγητού, μπορούν να προσαρμοστούν επίσης με βάση τις ικανότητες της ομάδας των παιδιών. Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν επίσης να ενθαρρύνουν τη συνεργασία και την ομαδική εργασία. Είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι τα διάφορα υλικά είναι προσβάσιμα σε διάφορα ύψη, επιτρέποντας τη συμμετοχή παιδιών με και χωρίς κινητικούς περιορισμούς, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρησιμοποιούν τροχοκαθίσματα.

Για να διασφαλιστεί ότι δεν αποκλείεται κανένα παιδί από τις δραστηριότητες, τα παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο μπορούν να κληθούν να μοιραστούν κάποιες από τις τοπικές συνταγές και παραδόσεις τους. Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν ακόμη και να εφαρμόσουν μια νέα δραστηριότητα αφιερωμένη στη μαγειρική με βάση την κουλτούρα/χώρα από την οποία προέρχονται τα παιδιά.

8. Πιθανοί παράγοντες κινδύνου

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η σωστή προετοιμασία για τη διεξαγωγή του εργαστηρίου είναι πολύ σημαντική για την ελαχιστοποίηση των πιθανών κινδύνων. Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου θα πρέπει πάντα να έχουν μαζί τους ένα κουτί πρώτων βοηθειών.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλεια όλων των παιδιών, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ πρέπει να αξιολογούν τους ακόλουθους παράγοντες κινδύνου:

1. **Καιρικές συνθήκες:** Είναι σημαντικό να παρακολουθείτε την πρόγνωση του καιρού για την ημέρα που προγραμματίζεται η δραστηριότητα. Με αυτόν τον τρόπο, μπορούν να

αντιμετωπίζουν τυχόν αντιξοότητες, να επιλεγούν εναλλακτικές τοποθεσίες ή, εάν είναι απαραίτητο, να επαναπρογραμματιστεί η δραστηριότητα.

2. **Προσβασιμότητα:** Η διασφάλιση της προσβασιμότητας για όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με μειωμένη κινητικότητα, είναι απαραίτητη. Η εστίαση πρέπει να δίνεται στις δυνατότητες κάθε παιδιού. Οι δραστηριότητες πρέπει να σχεδιάζονται ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης συμμετοχή όλων. Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ πρέπει να ενημερώνονται για τυχόν αλλαγές στο φυσικό περιβάλλον που μπορεί να προκύψουν, ή για προβλέποντας πιθανά εμπόδια.
3. **Τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν:** Ορισμένα υλικά που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου ενδέχεται να ενέχουν κινδύνους για τα παιδιά. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο οι εκπαιδευτικοί να συμβουλευθούν, βοηθήσουν και επιβλέψουν τα παιδιά όταν χρησιμοποιούν τα συγκεκριμένα υλικά. Μετά την αξιολόγηση των πιθανών κινδύνων, τα υλικά που κρίνονται περισσότερο επικίνδυνα παρά ωφέλιμα, θα πρέπει να αποσύρονται ή να τα χειρίζεται μόνο ο/η εκπαιδευτικός.
4. **Πιθανή τοξικότητα των φυσικών υλικών:** Δεδομένου ότι η δραστηριότητα πραγματοποιείται σε υπαίθριο περιβάλλον και περιλαμβάνει τη χρήση φυσικών υλικών, είναι σημαντικό να ελέγχεται η τοξικότητα τους. Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ πρέπει να διεξάγουν ενδελεχή έρευνα πριν από την υλοποίηση του εργαστηρίου, διασφαλίζοντας ότι οι δραστηριότητες και στα τρία μέρη είναι ασφαλείς. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο Μέρος III, όπου εμπλέκεται το ελεύθερο παιχνίδι. Παρόλο που τα παιδιά δεν αναμένεται να μαγειρέψουν και να δοκιμάσουν πραγματικά τις παρασκευές τους, αφού πρόκειται μόνο για μαγείρεμα με φαντασία, ενδέχεται να αλληλεπιδράσουν με τοξικά ή επικίνδυνα υλικά κατά την εξερεύνηση. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να γνωστοποιούν με σαφήνεια τους πιθανούς κινδύνους αυτών των στοιχείων στα παιδιά.
5. **Υπερδιέγερση:** Ορισμένα παιδιά μπορεί να αισθάνονται εξουθενωμένα από τα διάφορα ερεθίσματα που θα υπάρχουν κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων. Αυτό μπορεί να ισχύει ιδιαίτερα για τα παιδιά που δεν εκτίθενται συχνά στην ύπαιθρο. Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ πρέπει να παρατηρούν τη συμπεριφορά των παιδιών και να αφουγκράζονται τα συναισθήματά τους, παρέχοντάς τους έναν ασφαλή χώρο για να αποσυρθούν αν χρειαστεί και βοηθώντας τα να αναπτύξουν στρατηγικές αυτορρύθμισης και χαλάρωσης.

9. Ερωτήσεις αναστοχασμού και προβληματισμού

Στο τέλος των προτεινόμενων δραστηριοτήτων, καθώς και μεταξύ των τριών μερών του εργαστηρίου, είναι σημαντικό να διεξάγεται ένας κύκλος ανταλλαγής απόψεων με τα παιδιά. Σε αυτόν τον κύκλο, τα παιδιά θα ερωτηθούν για την εμπειρία τους κατά τη διάρκεια της υπαίθριας δραστηριότητας, τα συναισθήματα που ένιωσαν και τις γνώσεις που απέκτησαν. Ο καθένας θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να εκφραστεί, σεβόμενος παράλληλα τη σειρά των άλλων. Ωστόσο, κανένα παιδί δεν θα πρέπει να πιεστεί για εκφραστεί εάν δεν αισθάνεται άνετα.

Οι ακόλουθες ερωτήσεις μπορούν να χρησιμεύσουν ως οδηγός για την έναρξη του κύκλου ανταλλαγής απόψεων:

1. Ποια ήταν η αγαπημένη σας δραστηριότητα;
2. Τι καινούριο έχετε μάθει;
3. Πέρασατε όμορφα;
4. Τι καινούριο έχετε δημιουργήσει;
5. Η δραστηριότητα σας βοήθησε να μάθετε κάτι για τον εαυτό σας; Σας βοήθησε να νιώσετε ο εαυτό σας;
6. Σας δόθηκε η δυνατότητα να ανακαλύψετε κάτι καινούριο για την περιοχή; Βοήθησαν μήπως οι δραστηριότητες να νιώσετε πιο οικεία με την περιοχή από όπου έρχεστε;
7. Νιώθετε πιο κοντά στη φύση;

Οι ερωτήσεις αυτές ενθαρρύνουν τα παιδιά να προβληματιστούν σχετικά με τις εμπειρίες τους, προωθώντας τη συναισθηματική ευαισθητοποίηση, την προσωπική ανάπτυξη και μια βαθύτερη σύνδεση τόσο με το πολιτιστικό τους υπόβαθρο όσο και με το φυσικό περιβάλλον.

10. Συμβουλές και προτάσεις για τη συμμετοχή των οικογενειών

Για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των γονέων στην εφαρμογή των δραστηριοτήτων υπαίθριας εκπαίδευσης οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει να εμπλέκουν τις οικογένειες στη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης των δραστηριοτήτων ΥΕ:

- **Κατά την προετοιμασία της δραστηριότητας:** Οι γονείς μπορούν να ερωτηθούν για τα τοπικά έθιμα και τις παραδόσεις που σχετίζονται με τα διάφορα υλικά (φρούτα, καρπούς κ.τλ.). Η κατανόηση του οικογενειακού περιβάλλοντος και των πολιτιστικών πρακτικών του κάθε παιδιού επιτρέπει τη μεγαλύτερη συμμετοχή των παιδιών στη δική τους πολιτιστική κληρονομιά. Αυτό βοηθά επίσης τους εκπαιδευτικούς ΠΑΕ ώστε να διοργανώσει την υπαίθρια δραστηριότητα με τρόπο που να προωθεί την ανάπτυξη της πολιτιστικής ταυτότητας. Επιπλέον, η εμπλοκή των οικογενειών στη διαδικασία βοηθά στην οικοδόμηση της σύνδεσής τους με τη δραστηριότητα, εξασφαλίζοντας την υποστήριξή των οικογενειών στην υλοποίηση της δραστηριότητας.
- **Κατά την προετοιμασία του υπαίθριου χώρου της δραστηριότητας:** Το Μέρος II του εργαστηρίου απαιτεί μια (παιχνιδο-)κουζίνα με εξοπλισμό μαγειρικής, και θα πρέπει η δραστηριότητα να διεξαχθεί σε υπαίθριο περιβάλλον. Για να συμβεί αυτό, οι οικογένειες μπορούν να συμβάλουν με την κατασκευή μιας ξύλινης υπαίθριας κουζίνας ή ενός κουκλόσπιτου για τα παιδιά. Εάν δεν είναι εφικτή η κατασκευή λειτουργικού εξοπλισμού σε εξωτερικό χώρο, μπορεί να κατασκευαστεί μια ξύλινη κουζίνα για το Μέρος III του εργαστηρίου. Αυτή η κουζίνα μπορεί να λειτουργεί συμβολικά, και να χρησιμοποιηθεί κατά

τη διάρκεια του ελεύθερου παιχνιδιού των παιδιών, οπότε δεν θα είναι απαραίτητα λειτουργική.

- **Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης:** Για να διασφαλιστεί η ευημερία όλων των παιδιών, είναι σημαντικό να είναι κατάλληλα εξοπλισμένα για τις υπαίθριες δραστηριότητες. Οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ θα πρέπει να επικοινωνήσουν με τους γονείς εκ των προτέρων για την επικείμενη δραστηριότητα, εξασφαλίζοντας τη συνεργασία τους στην επιλογή του κατάλληλου ρουχισμού, των υποδημάτων και της προετοιμασίας των παιδιών για την υπαίθρια εμπειρία.
- **Μετά τη δραστηριότητα:** Για να μοιραστούν τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων που υλοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου με τους γονείς, τα παιδιά μπορούν να πάρουν στο σπίτι το βιβλίο «Το δάσος μου» που ετοίμασαν. Το βιβλίο αυτό θα περιλαμβάνει τις περιγραφές της δραστηριότητας, το φυτολόγιο, τις συνταγές που έφτιαξαν τα παιδιά στα μέρη I και II του εργαστηρίου και τις προσωπικές τους εμπειρίες όσον αφορά τις δραστηριότητες του εργαστηρίου. Μετά το Μέρος II, τα παιδιά θα πρέπει επίσης να προσφέρουν στους γονείς τους το «φαγητό» που ετοίμασαν χρησιμοποιώντας τα φρούτα ή τα φύλλα από το δάσος, γεγονός που θα επιτρέψει την περαιτέρω ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ των οικογενειών και της δραστηριότητας.

Το Πακέτο Εργασίας 4 του έργου OUTDOOR4MI αποτελεί βασική συνιστώσα της συνολικής αποστολής για την ενίσχυση της εκπαίδευσης στην πρώιμη παιδική ηλικία μέσω της προώθησης της υπαίθριας εκπαίδευσης (ΥΕ) και της ενθάρρυνσης της ένταξης σε δραστηριότητες ΥΕ παιδιών με κινητικές δυσκολίες (ΚΔ). Η ανάπτυξη και η διάχυση του περιεχομένου της εργαλειοθήκης OUTDOOR4MI για τους εκπαιδευτικούς ΠΑΕ σηματοδοτεί ένα σημαντικό βήμα προς την επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων του έργου. Η εργαλειοθήκη προσφέρει στους εκπαιδευτικούς ΠΑΕ, σημαντική πηγή πληροφοριών, ώστε να τους ενισχύσει στην προσπάθεια να ενσωματώσουν δραστηριότητες ΥΕ που δεν αποκλείουν κανένα παιδί υποστηρίζοντας έτσι την ανάπτυξη όλων των παιδιών με ολιστικό τρόπο. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες όχι μόνο ενισχύουν τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των παιδιών, αλλά επίσης ευθυγραμμίζονται με τους ευρύτερους στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης 2030 (2030 Sustainable Development Goals, SDGs), ώστε να διασφαλιστεί ότι κανένα παιδί δεν αποκλείεται.

Η επιτυχής υλοποίηση του Πακέτου Εργασίας 4 υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της εμπλοκής των οικογενειών και όλων των φορέων που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Με τη συμμετοχή των μελών της οικογένειας στη διοργάνωση εργαστηρίων ΥΕ και την παραγωγή βίντεο-ντοκιμαντέρ για την προώθηση των αποτελεσμάτων του έργου, επιδιώκεται να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση για την αξία της υπαίθριας εκπαίδευσης και του ρόλου της στην προαγωγή της σωματικής, συναισθηματικής και γνωστικής ανάπτυξης των παιδιών. Το έργο, μέσα από τη διάχυση των αποτελεσμάτων του Πακέτου Εργασίας 4, συμβάλλει στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού οικοσυστήματος για τα παιδιά, όπου τόσο οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης όσο και οι οικογένειες αναγνωρίζουν και συμβάλλουν στην προώθηση των περιβαλλοντικών πτυχών της εκπαίδευσης. Επιπλέον, μέσω των εθνικών εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν σε κάθε χώρα εταίρο που συμμετέχει στο έργο, για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων στο ευρύ κοινό, θα διασφαλιστεί η προώθηση των μεθόδων και του υλικού του Πακέτου Εργασίας 4 σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα απτά και άυλα αποτελέσματα του Πακέτου Εργασίας 4, συμπεριλαμβανομένης της εργαλειοθήκης OUTDOOR4MI και της ευαισθητοποίησης μέσω εργαστηρίων και δραστηριοτήτων προώθησης, θα έχουν διαρκή αντίκτυπο στους εκπαιδευτικούς, στα παιδιά και στις οικογένειες. Η προσβασιμότητα της εργαλειοθήκης σε πολλές γλώσσες, συμπεριλαμβανομένης της αγγλικής, ιταλικής, ισπανικής, ελληνικής, πορτογαλικής και ουγγρικής γλώσσας, διασφαλίζει ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά σε διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια. Ενσωματώνοντας στρατηγικές ΥΕ στις καθημερινές πρακτικές διδασκαλίας, οι εκπαιδευτικοί ΠΑΕ μπορούν να παρέχουν στα παιδιά πλούσιες εμπειρίες που προάγουν τη μάθηση μέσω της άμεσης ενασχόλησης με τη φύση. Επιπλέον, η εστίαση στη συμπερίληψη διασφαλίζει ότι τα παιδιά με ΚΔ θα έχουν τις ίδιες ευκαιρίες

για ανάπτυξη και εξέλιξη με τους συνομηλίκους τους, μειώνοντας με τον τρόπο αυτό τις ανισότητες και προωθώντας ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς.

Συμπερασματικά, το Πακέτο Εργασίας 4 όχι μόνο συμβάλλει στην επιτυχή επίτευξη των στόχων του έργου OUTDOOR4MI, αλλά διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση των ευρύτερων στόχων της υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης στην πρώιμη παιδική ηλικία στο πλαίσιο του Erasmus+. Το πακέτο εργασίας έθεσε τα θεμέλια για μια πιο περιεκτική και περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένη προσέγγιση της εκπαίδευσης, παρέχοντας στους εκπαιδευτικούς ΠΑΕ τα εργαλεία που χρειάζονται για να γαλουχήσουν τις μελλοντικές γενιές με τρόπο που προάγει τόσο την προσωπική ανάπτυξη όσο και την κοινωνική ευθύνη. Καθώς το έργο προχωρά στα τελικά του στάδια, η συνεχής διάδοση των αποτελεσμάτων του Πακέτου Εργασίας 4 μέσω εργαστηρίων, εκδηλώσεων και ψηφιακών πλατφόρμων θα διασφαλίσει τον μακροπρόθεσμο αντίκτυπο και τη αξία του, δημιουργώντας διαρκείς αλλαγές στην εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας σε ολόκληρη την Ευρώπη.